

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HÖG-*MAN*

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 12 AUGUSTI 1917.

HUFVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANOE.

Nordiska studenter i Värmland.

Grupp af mötesdellagare.

Sittande i första raden: förbundets ledande män och särskildt inbjudna. Från vänster som n:r 3: Författaren Sigurjónson; n:r 4: Professor Seip; n:r 5: Professor Holmqvist; n:r 6: Professor Andersson; n:r 7: Professor Morgenstjerne; n:r 8: Fru W. Olsson; n:r 9: Fröken Greta Matell; n:r 10: Grosshandlarna W. Olsson; n:r 11: Professor Fabricius; n:r 12: Biskop Eklund.

"En skål for det blinkende søernes bånd,
som folder sig om Sveriges skulder,
for stålet, som fra dybet vokser helten i hånd,
for sangen, som med fosserne ruller — —"

HVEM KUNDE TRO, ATT KRISTIAN Richardts gamla sång från skandinavismens jubelår skulle komma till heders bland nya studentgenerationer och ånyo sjungas på möten, där studenter från hela Norden enats i ny hänförelse för nya mål! Den sången och flera af de gamla välkända är det som först dyker upp ur ett brokigt vimmel af

minnen, tal och sänger och intryck. När man nu helskinnad kommit från den sista aftnens 18 tal för allt mellan Lundsberg och Grönland, åtföljda af svenska, finska, danska hurrarop — för att inte tala om de norskes förödande niofaldiga — så dröjer det något kvar af sången som ett slags enande symbol, ett band, som knyter oss till den gamla tiden och till hvarandra. Detta och så minnet från en af Sveriges skönaste bygder ger tillsammans något af det bästa från Lundsberg.

När det namnet nämnes är det så själfallet att samtidigt nämna dess stiftare, grosshandlare William Olsson. Det är nämligen hans förtjänst att 180 svenska pojkar nu växa upp långt bort från slädernas damm vid Hållsjöns björkskogar i det vackraste Värmland. Det är också hans förtjänst att det sjunde nordiska studentmötet kom till. Vi fingo i honom se en man ur den rikedomens adel, som icke blott har ideella intressen utan också vilja och förmåga att realisera dem, för att begagna professor Fabri-

Flagghälsningen.

cius' älskvärda ord: en engelsk gentleman öfversatt på svenska.

Det skulle bli för långt att tala om allt hvad grosshandlare Olsson gjort för det nu slutade mötet, hur han upplåtit sin skola med alla de storartade bostäderna, hur han hjälpt till att skaffa värdiga föreläsare, sört för underhållningen genom musik af en utmärkt orkester och en hel dags utfärd till Filipstad och icke minst: sammansatt vår högst skandinaviska matsedel.

Några små detaljer om denna skulle ge Iduns läsare ett godt begrepp om det arbete som nedlagts. Där fanns bröd, bakadt af hvetemjöl från Norge och bröd af rågmjöl från Danmark, det smör som breddes på var danskt, och 200 tjog ägg hade danskarna äfvenledes släppt till. Allt detta betyder bref och böner och särskilda licenser! Men kaffet var svenskt. Det hade herr Olsson själf anhållit om hos lifsmedelsnämnden, och då var det ju omöjligt att säga nej!

Men detta är bara det materiella grundlaget för mötet, det som inte syns för alla tal och förhandlingar. Äfven det måste ha sin del i beskrifningen, lika visst som mötets vänliga värdinna, fru Olsson, och alla hen-

Professor Andersson talar vid John Ericssonsmonumentet i Filipstad.

Danskarna utveckla "Lune".

nes medhjälparinnor ha sin stora del i hvarje loford som riktas till dess värd.

Det är inte utan orsak som just Idun nu får en liten resumé af detta studentmöte. Det är nämligen så, att de kvinnliga studenterna spelat en rätt stor roll inom förbundet, så att tillslutningen i Norge t. o. m. varit större från studentkor än studenter. Och det har inte bara varit passivt deltagande, utan många ha ställt goda arbetskrafter i sakens tjänst; främst af dessa bör nämnas en Göteborgsstudentska, fröken Greta Mattell, som har gjort ett ovärderligt arbete för N. S. och äfven har en stor del i förtjänsten om mötets framgång. — Tidningarna ha meddelat det viktigaste af förhandlingarna; man skulle helt kort kunna sammanfatta det som nu beslutats. Under vintern komma försök att göras med ordnade studieutbyten och -resor mellan de nordiska universitetsstäderna, förbundets organ, "Nordens Ungdom", skall omläggas på bredare basis och utkomma hvar fjortonde dag.

Den mindre allvarliga del af programmet som ingår under rubriken "nöjen" måste ty-

vär hastigt glidas öfver. Där ingick dock så minnesvärda saker som två ordinarie och många extra-ordinarie balar och en skandinavisk fotbollsmatch, i hvilken damernas pokal — en kanna blåbär med en försattlig bottenskyla af grankottar — till allas förvåning och danskarnas grämlse hemfördes af Norge.

Jämsides med förhandlingar och nöjen löpte en rad af föredrag, ett eller två för hvar dag, med några af Nordens bästa akademiska talare som föreläsare. — Först af de utländska gästerna minnas vi kanske diktaren Jóhann Sigurjónsson, "Bjerg-Eyvinds" författare, inbunden och försynt men med den födde lyrikerns glöd. Så skulle vi tänkt oss en gammal isländsk skald med sagan och sången inom sig, för hvilken improvisationen var det naturliga uttrycksättet. Ofta återkomma för en de säreget och dock så omedelbart poetiska ord, han sade oss till tack och farväl: "Jag har aldrig sett ljusare björkar, både i människosinnen och i naturen, jag har aldrig sett så höga tak, så mycket gästfrihet — — —"

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:	Praktupplagan:
Helt år ..... Kr. 7.50	Helt år ..... Kr. 9.50
Halft år ..... > 3.00	Halft år ..... > 5.—
Kvartal ..... > 2.—	Kvartal ..... > 2.50
Månad ..... > 0.80	Månad ..... > 0.90

Iduns byrå och expedition, Mästersamuelsgatan 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—5.
Red. Högman: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47
Kl. 11—1.	Kl. 9—5.
Verket direktören kl. 11—1. Riks 86 59. Allm. 43 04.	

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	Utländska annonser:
30 öre efter text.	25 öre efter text. 40 öre
25 öre i textside.	å textside. 20 % förh.
20% förhöjning för särsk. begärd plats.	för särsk. begärd plats.

Grosshandl. William Olsson.

Ett af de starkaste intrycken mot logo mötets deltagare helt säkert af prof. Hjalmar Holmqvists bägge föreläsningar, den förra samtidigt en roande utredning af den lutherska reformationens förhistoria och ett klarläggande af Luthers reformatoriska grundtankar, klar i formen och älskvärd i framförandet, den senare om Swedenborgs ungdom. Vidare minnas alla med glädje den utmärkte representant för danskt lynne, som heter prof. Knud Fabricius. Han hade det rationella och lidelsefria, som vi bruka kalla danskt, och så ironien i ögonvrån. Han visade, huru falsk den

gamla uppfattningen var, som såg det enande för Nordens folk i det framfarna och ansåg en senare tids splittring som affall från det gamla. Prof. F. gjorde däremot gällande, att en enig nordisk kultur aldrig funnits, och att det först var de 18. och 19. seklen gifvet att komma med opposition mot det utländska och kulturgemenskap för Norden.

Och vidare var det en rad föredrag, alla gedigna, om kanske allför skilda ämnen, af prof. Bredo Morgenstjerne om den norska författningens utveckling under 1800-talet, af f. d. statsrådet Mellbye om Norges jordbruk, af prof. Gunnar Andersson om Bergslagen och slulligen af prof. Ruiger Sernander: "Om studenterna och vår materiella kultur". Genom en lycklig slump kom detta sista föredrag i närheten af grosshandlare Olssons försök till enquete bland mötesdeltagarna angående gymnasietts omdaning m. m., ett försök af en praktisk man att se praktiskt på saken. Prof. Sernander gaf oss hälsosamt beska ord om studenternas yfliga "romantik" och förakt för det reella. Var det inte ett godt tecken att detta kom som det sista föredraget? En ny tids praktiska syn i förening med entusiasmen från de gamla studentmötenas dagar! Det är väl också detta som karaktäriserar den nya rörelsen.

Det är ju vanligt att underskatta mötenas betydelse. Men mötena ha den största vikt. Arbetet mellan de nordiska, akademiska kretsarna syns inte. Mötet ger offentlighet åt hvad som gjorts och skall göras. Mötet ger kamratskap och samhörighetskänsla. Och vänskap förpliktar, vänskapen binder mer än annat. Den som en gång varit med, måste känna sig manad att hjälpa till i arbetet och föra en sak fram, som han sett bäras af så mycken hänförelse.

NILS AFZELIUS.

Det mörknar kring mig.

*Det mörknar kring mig. Mina ögons ljus
fördunklas dag från dag och stund från stund.
Det faller aska kring min synvidds rund.
Allt kvafvare och trängre blir mitt hus.*

*Jag går på vägen. Leden för min fot,
i villsam skymning svept och spöktikt blek,
med trötta blicken gäckas, full af svek —
en omild stens försåt, en snaras fot.*

*Jag böjer mig mot blomstertufsans skatt.
Dess underbara värld af färgers spel
och formers skiftning i hvar minsta del
står vissnad för min syn och töcknigt matt.*

*Jag möter vännen. Fick, hans kära drag,
som förr så ofta fägnade min blick
med godhetens och hälsans ädla skick,
i grumlig likfärg teckna sig i dag.*

*Förstämd jag vänder åter, söker fram
ur valda böckers rad en frändesjäl.
De sidor, som jag en gång känt så väl.
förseglats, äfven de, af dödens damm.*

*Då stormar hjärtat upp mot ödets slag.
Ett såradt vitdödjur, höjer det sitt skri.
Hvad mening, lumpne Hämnare, häri!
Blind skönhetsöyrkarn! Mörkcellsfånge jag!*

*Jag, som af lifvets fullhet tusensfatdt
har druckit skönhet med berusad blick.
Som smekt hvar blommas fjun, där fram jag gick.
Som dyrkat ljuset, ljuset öfver allt!*

*Min far är död. Min mor är lagd i muff.
En fjärran väg min älskade har gått.
Allt sköflades. Ett återstod mig blott:
naturens bok, af tröstrik lisa full.*

*Nu slites äfven detta från min själ.
Jag skall kläs naken intill ben och mäg.
Så remna, jord, och öfverskylen, berg,
att jag ej stinger i Förtramparns hä!*

*Allt skummare och trängre blir mitt hus.
Och askan faller, brännande och kvaf.
Snart är jag hopplöst murad i dess graf.
Det mörknar kring mig. Herre, varde ljus!*

Johan Nordling.

Skebergsslugan, Leksand, juli 1917.

Sänd Edra

Klädningar, Blusar, Kappor till Kemisk Tvättning eller Färgning, Gardiner, Möbiltyger, Kuddar m. m. rengöras snabbt och omsorgsfullt hos A.-B. C. O. Borgs söners Fabriker LUND.

Kungl. Hoffjuvelerare

K. ANDERSON

Prima Nysilfver

Praktikatalog gratis och franco.
Stockholm och Göteborg.

Intermezzo. Skiss af Runar Schildt.

RUNAR SCHILDT TILLHÖR DEN UNGA FALANG af finska novellister som efter Tavaststjärna fortsätta att framgångsrikt häfda den finska prosadikningen på svenskt tungomål. Såväl hans skisser som hans bredare lagda skildringar ur

TVÅ TIMMARS OFORSKYLLD VÄNTAN på en järnvägsstation är ett straff som kanske kunde afplana några poster i vårt syndaregister, om vi icke samtidigt förlängde detta genom mycket svärjande och utslungande af onda önskningar öfver medmänniskor och döda ting.

Detta hårda öde drabbade mig nyligen, då jag efter en kortare vistelse på landet ville återvända till Helsingfors med det norrifrån kommande dagsnälltåget. Jag anlände till stationen en god stund före tågets ordinarie afgangstid och fick mina kappsäckar ordentligt inburna i väntsalen, hvarpå jag afstäckade den tjänstvillige kusken med ett par ord och en måttlig drickspenning. Intet anande begaf jag mig till biljettluckan; där möttes jag af underrättelsen att mitt tåg var försenadt cirka två timmar.

Detta meddelande förargade mig så utomordentligt att jag knappast hade kunnat bli mera ond om jag erhölet beskedet att samtliga biljetter voro utsålda, hvilken malör min skämtsamme vän Karlin påstår sig hafva upplevat. Men medgif att min belägenhet var föga afundsvärd. Vägen till den gård jag gästade var alltför lång för att jag skulle kunnat återvända dit och fördrifva väntetiden på ett angenämt sätt. Några bekanta kunde jag icke räkna på att oförmodadt möta här, jag känner jämförelsevis få människor öfverhufvudtaget, och anknytandet af nya, tillfälliga bekantskaper är mig en psykisk omöjlighet. På grund af tanklöshet och slarf hade jag mot vanan underlåtit att förse mig med lektyr; stationskioskens bokförråd lände mig till ingen tröst emedan jag hyser föga sympati för detektivismen och anglosachsiska kärleksromaner med boxande hjältar och första kyssen på sista raden.

Villrådig blef jag stående på den knapperstensbelagda perrongen, som låg öde nu mellan tågpasseringarna. Det var en stor station jag befann mig på, en betydande knutpunkt som höll på att ge upphof till en köping, kanske rentaf en mindre stad. Framför mig bredde sig en liten slätt, till halfva utsträckningen belagd med växelspår och slickspår. Som bakgrund reste sig en kalhuggen ås där gråa stockstugor lågo radade utan ordning på slutningen, omväxlande med nytimrade villor med bruna tak. Hvilka villor och hvilka tak! Jag stod slagen af all den fulhet som det alltså legat i människoförmåga att hoppa på en så pass liten fläck.

Vädret var vackert, hvilket må vara sagdt till denna falbsdags favör. Således erbjöd sig möjligheten att genom promenader i omgifningarna förkortade de tomma timmarna. Den naturligaste utvägen: att intaga någon förfriskning i väntsalen, den beslöt jag spara så länge som möjligt.

Följaktligen bestämde jag mig för en vandring åt det håll där kulturen i sin härvarande yttringsform gjort sina minsta landvinningar. Trakten var visserligen långtifrån vacker, men jag lyckades dock fördrifva en dryg halftimme på ett tämligen tillfredsställande sätt.

Vid min återkomst till stationen fann jag allt förändradt. På perrongen myllrade det af folk som just stigit af norrgående kurirtåget från Petrograd för att få sig någonting till lufs under de disponibla fjorton minuterna.

Runar Schildt.

Banande mig väg genom den ställvis nog så stora trängseln gick jag in i väntsalen, därtill drifven af ungefär samma nyfikenhet som utomlands kommer en att uppsöka de zoologiska trädgårdarna å de tider som äro fastställda för rofdjurens utfodring.

Vid byffén och vid borden trängdes en ganska egendomlig samling af människor; surret af de varma ländernas språk nådde mina öron för första gången på mången god — eller rättare ond — dag.

Utom de typer, som alltid befolkat våra väntsalar — i och för sig nog så brokigt skiftande — iakttog jag nu sådana som kriget skapat och satt i omlopp, sträfvare af alla raser och taxeringskategorier som skottspolslikt slungas af och an mellan sjöstaterna i väster och det stora fastlandsblocket i öster för att på konstladt sätt knyta nya förbindelsestrådar i stället för dem som kriget sönderslitit. Guldhungern hade tecknat deras ansikten på ett omissskänligt sätt. Jag är icke af deras ras, därför väcka sådana människor hos mig något af det nöjesfyllda intresse ett exotiskt landskap har makt att skapa.

Äfven funnos där personer som säkerligen aldrig för mindre orsaks skull än ett världskrig hade kunnat förmå sig att taga vägen genom vår fattiga utmark på den europeiska herrgårdens yttersta gräns. Särskildt erinrar jag mig en högre fransk officer i full uniform, äfvensom några finurliga asiater, en af dem en siamesisk prins, enligt hvad tidningarna sedermera rapporterade. Så underligt hade ödet nu trasslat till trådarna att alla dessa människor för ett ögonblick förenades inom samma nedosade och flugprickade väggar i ett land hvars namn de knappast kände.

Bland dessa många främmande uppenbarelser, anglosachsiska cæsarhufvud med måttlösa figerkäftar och kalla ögon, franska skäggbottnar, ryska leenden och svenska nackbenor, midt uppe i allt detta varseblef jag ett ansikte, som var mig bekant. Denne man med urgröpta kinder och pannan full af djupplöjda fåror, med hvitnande hår under resmössan och en inåtvänd blick i de stora

modernt finskt lif röja den borne berättaren. Hans senaste bok "Regnbågen" är en mästerlig folkliksberättelse med lifligt gestaltade figurer och scener och buren af en stilkonst, alligenom smidig och finslipad.

grå ögonen — denne man var med all säkerhet Karl Henrik Brisman.

Jag kände Karl Henrik Brisman och hans öden såsom vi vanligen känna eller åtminstone känna till hvarann i dessa glesbefolkade nybyggarnästen. Däremot hade jag all anledning antaga att han icke kände mig, detta på grund af åldersskillnad och andra yttre omständigheter (han hade lämnat universitetet och landet vid en tidpunkt då jag just jämt var född). Tack vare det förhållandet att mitt ansikte så godt som säkert var honom obekant, ansåg jag mig kunna iakttaga honom på ett helt annat sätt än eljest varit möjligt.

Hvarför jag nödvändigtvis måste iakttaga honom? För det första emedan jag något skulle taga mig till att fördrifva tiden med, och för det andra därför att han faktiskt intresserade mig i någon mån. Hvad jag visste om honom var ingalunda någonting synnerligen märkligt eller berömligt, men dock af en art som kom mig att hysa intresse och förhända en viss sympati för mannen.

Han var son af en handelsman som med rätt stor framgång drifvit sin näring i en österbottnisk småstad. Vid faderns död hade han som enda barnet ärft både affären och en icke obetydlig summa i kontanter. I stället för att nu låta handeln rulla vidare eller taga sig något annat nyttigt före, välja ett yrke till exempel, skyndade han sig att sälja gård och bod till underpris och begaf sig omedelbart ut på resor.

Man trodde allmänt — så hafva mina sagesmän uppgifvit — att Karl Henrik Brisman ville roa sig grundligt något år och sedan återvända för att skapa sig en trygg och angenäm ställning hemma. Han hade hunnit aflägga rättsexamen för faderns död; alla banor stodo iu honom härigenom öppna, enligt bjudande sed i vårt land. Men man misstog sig grundligt.

Karl Henrik Brisman tillhörde alldeles icke den kategori af rikmanssöner som måste "rasa ut", som vräker sig på lyxhotell och dyrbara nattlokaler och "reser med kvinnas i Europa", som min vän Karlin brukar uttrycka sig. Brisman reste för resandets egen skull. Det kom för honom an på att tillryggalägga så långa sträckor som möjligt, att sällan eller aldrig sofva mer än en natt under samma tak, att kunna beställa sin kvällsmat på ett annat språk än morgonkaffet erfordrat. Han reste mycket enkelt, men han genomkorsade Europa och Förenta staterna i alla riktningar. Det var väl ett utslag af samma dunkla drift som lagt hela socknar i Österbotten nära nog öde, som gjort nyländska utskären så fattiga på unga armar och som tvingar de bemedlade bland oss att årligen söka främmande luftstreck. Men det var någonting annat också. Jag har någonstädes, på tal om kejsar Wilhelm och Herman Bang, sett uppgifvas att milslukandet och bortdriften sammanhänger med höggradig neurasteni, hvarför jag måste antaga att Karl Henrik Brisman åtminstone i någon mån led af nämnda obotliga onda.

Tjugo år vidpass räckte förmögenheten. En vacker dag för något tiotal år sen infann sig Brisman åter i Finland, grånad, trött, utfattig. Vännerna från ungdomen togo hand om honom och skaffade honom ett

torffigt lefvebröd. Lönen förslog jämt och nätt till lifvets uppehållande; med resorna var det för alltid förbi. Vännerna voro välvilliga och inflytelserika nog, men hvar finna en god plats för en femtioåring som aldrig arbetat, därtill obekant med förhållandena och okunnig i de två nya språk som blifvit mer eller mindre oumbärliga här sedan Karl Henrik Brismans ungdom.

Detta var hvad jag visste om Karl Henrik Brisman, uppsnappadt på skvallervägen som ju löper bred och rymlig tvärsigenom lifvet här hemma.

Jag får tillstå att det i någon mån förvånade mig att se honom här iklädd en sliten men mycket praktisk och treflig resdräkt, med tidtabellen vårdslöst instucken i ena ytterfickan — synbarligen stadd på en längre resa, måhända utomlands. Det hade särskildt framhållits för mig som ett utslag af ödets bittra ironi, att denne man som älskade de nya vyerna och telegraftrådarnas böljegång utanför kupéfönstret högre än allt annat i detta lif, att denne snabbhetsdyrkare och bekvämaste-rut-kännare nu var blifven så fattig att han knappt kunde unna sig tågresorna mellan Helsingfors och Äggelby där han var bosatt.

Måhända hade någon af hans förmögna barndomsvännen velat bereda honom en stor glädje innan det var för sent — han såg ut att icke hafva så synnerligen långt kvar, föreföll det mig — och därför tryckt ett resekreditiv i hans hand? Ja, så måste det väl vara, tänkte jag, och jag glädde mig uppriktligt å hans vägnar. Äfven jag har som helt ung känt en släng af den farliga sjuka som behärskat Karl Henrik Brismans lif, därför förstod jag så väl hans strålande glädje.

När jag använder uttrycket "strålande glädje", så torde detta knappast innebära någon öfverdrift. De andra passagerarna voro nervösa, missnöjda, ohöfliga, hänsynlösa i knuffningar och påträngande. Icke så Karl Henrik Brisman. Gifvetvis hade han brådtom som alla de andra, han åt med stor snabbhet och kastade ibland en granskande blick på väggklockan, men jag kunde konstatera att han metodiskt valde det bästa och helt säkert åt sig mått. Hans skicklighet att inom ett ögonblick skala en potatis och breda några smörgåsar var beundransvärd liksom ock hans förmåga att balansera tallrik och glas under ätandet midt i trängseln; allt detta utan att han för ett ögonblick skulle ha förlorat sitt värdiga lugn.

När stationskarlen trädde in och ropade ut tågets förestående afgang, greps han alldeles icke af de öfriga passagerarnas paniska brådska; han lät servera sig en kopp kaffe och utbytte några repliker med flickorna bakom disken, skämsamma tvifvelsutan eftersom flickorna skrattade med hela ansiktet. Sedan han betalat skyndade han ut på perrongen med långa, glidande steg men utan att springa.

Jag tillstår att jag följde honom ut enkom för att gapa; min nyfikenhet kan förefalla något omotiverad, men den tvungna sysslösheten må lända mig till ursäkt. Härtill kommer att det beredde mig ett stort nöje att se med hvilken intensitet han uppenbarligen njöt af alla resans små detaljer, äfven besvärigheterna. Han tycktes med flit uppehålla sig där trängseln var som störst, där han blef i tillfälle att snudda vid de flesta främlingarnas kappflikor och hörde språkmelodierna stiga och falla som lifligast.

Jag såg honom hjälpa några damer med att flytta tunga handväskor och besvara deras frågor, hans stora grå ögon lyste vid deras vackra, tacksamma småleenden. Ännu

Hedvig Borelius.

En borlgången märkeskvinna.

DET VORE EN INTRESSANT UNDERSÖKNING att göra hur många af deltagarna i den Lärkurs för Fruntimmer, som 1859 inrättades i Stockholm, ännu finnas i lifvet och hur deras öden gestaltat sig. Unga kvinnor hvilka eljes för hela sitt lif skulle varit otillfredsställda, sökande, kanske bittra i sitt hjärta, fingo här sin kunskaps hunger tillfredsställd och mottogo för lifvet bestämmande intryck. En af dessa var professorskan Hedvig Borelius i Lund, som född den 15 januari 1839 i dagarna aflidit efterlämnande tre barn, den framstående kirurgen professor Jacques Borelius, den fint bildade skriftställarinnan fil. doktor Hilma Borelius och lektor J. Borelius.

Professorskan Borelius har aldrig framträdtt för offentligheten, men hennes begåfning och hela hennes läggning gjorde henne till en värdig lifskamrat och maka åt en filosof. Då fädernet tillhörde hon en ämbetsmannasläkt, hennes far var kronofogden och godsägaren C. R. Lönbohm, hennes mor, Jeanette Mossberg, var af en gammal prästsläkt. Af utprägladt intellektuellt kynne hade Hedvig Lönbohm äfven en framstående pedagogisk begåfning, som kom till sin rätt, då hon som ung verkade som guvernant hos biskop Gensberg i Kalmar. Därifrån erhöill hon det lysande erbjudandet att komma till en skånsk adlig familj och läsa med barnen mot en årslön af 1,000 kronor och allt fritt, men detta anbud, som för 1860-talet var enastående anögs emellertid icke. Några år senare ingick Hedvig Lönbohm äktenskap med professorn i filosofi vid Lunds universitet, Johan Jakob Borelius, och det var i Lund, som hennes verkningsskrets blef förlagd.

I sin tidiga ungdom hade fru Borelius mottagit starka intryck af engelsk litteratur och kultur, och hennes älsklingsförfattare var på den tiden George Elliot. Då hon som gift helt naturligt kom att få ett starkt intresse för filosofi, var hon sin mans hjälparinna vid studiet af Stuart Mill och Spencer på originalspråket, och sedermera, då William James framträdde, var det hon som introducerade sin man professorn i James' filosofi. Religionsfilosofi och teologi studerade fru Borelius som äldre, särskildt Rietschl och Harnack, och de som kände den gamla damen kunde icke undgå att få ett djupt intryck af hennes stora kritiska skärpa, då det gällde att rent vetenskapligt bedöma halten af ett verk. För dem som intellektuellt stodo på ett annat plan än hon, var professorskan Borelius den vänliga blida damen med en förtjusande gammaldags förbindlighet och ett starkt humoristiskt inslag, som snart kom till synes i hennes konversation. Utan att synas utaf var hon dock en af de moderna andarna, som förebåda en ny fördjupad kvinnlighet.

fann han tid till ett kort samtal på franska med en gammal herre i ett kupéfönster — hur han lyckades framkalla det är en gåta. I flygande fläng köpte han en tidning i kiosken och besteg vagnsplattformen i samma ögonblick stationskarlen förde handen till repstumpen vid klockklappen i och för tredje ringningen.

Afundsvärda människa, tänkte jag, nu njuter han med hvarje nerv, nu fylles hans sinne af lifvets röda vin för första gången på många år och kanske den sista före slutet. Jag såg hans ögon. Det var en fullkomligt lycklig människas blick.

Men just då afgangshvisslingen ljöd skedde där något oförklarligt. Plötsligt ser jag Karl Henrik Brisman svinga sig ner från plattformen och skynda tvärsöfver perrongen. Tåget gick i detsamma. Herregud, tänkte jag, han har glömt någonting i väntsalen, någonting viktigt som icke kan lämnas, och nu går tåget.

Men han såg sig icke om efter de bortilande vagnarna, icke heller styrde han sina steg till väntsalen. Han vek af vid magasinet, kom ner på landsvägen och försvann sluttligen bland villorna och kåkarna i backslutningen. Icke för ett ögonblick såg han sig tillbaka, men hans gång blef mattare och den spänliga hållningen slappades för hvar steg, tycktes det mig.

Allt detta hade försiggått mycket hastigt, jag fick ingen tid att reda mina tankar från det ögonblick han hoppade af tåget tills han försvann. Men nu var min nyfikenhet på allvar väckt, jag måste hafva reda på hvad som dolde sig bakom detta sällsamma uppträde, som för resten väckte uppmärksamhet också bland den öfriga publiken på perrongen. Och jag tänkte: kan någon ge besked i denna dunkla sak så bör det vara restaurationsföreståndarinnan, som nyss stod så prunkande bakom sin disk och med sina rika former och sitt skinande ansikte såg ut som en lycklig mor till oss allesamman.

För den skull begaf jag mig åter in i väntsalen, beställde en kopp te och drack den stående vid disken. Jag hade turen att bli serverad af föreståndarinnan själf, men för att icke göra mig löjlig genom alltför stor ifver lät jag någon minut förgå och nedsköljde ett par skorpor innan jag liksom af en tillfällighet gjorde min fråga, i likgiltig ton.

— Herr Brisman? sade den magnifika, dock vänliga damen med ett litet skratt. — Jo, han har hyrt ett rum för en månad i en stuga där oppe i skogen, han har ferie nu och den använder han på ett mycket löjligt sätt. Kanske herrn kom att fästa sig vid det, för en liten stund sen, det brukar alltid bli sån uppståndelse på perrongen när han hoppar af och tåget far i väg.

— Brukar alltid — — stammade jag häpen. — Det är då en vana, jag menar: händer det ofta att herr Brisman bär sig åt som i dag?

— Alla dagar sen han kom hit, första augusti var det. Han kommer till stationen några minuter före Petrogradtåget och går genast sin väg när det har farit. De lär fundera på att stämna in honom för ofog, men Gud vet om det nu blir af. Hvad han däremellan gör har ingen en aning om, men de säger att han är så snål att han aldrig unnar sig nån ordentlig mat utom hvad han slefvar i sig här. Nå, den betalar han ju ordentligt för, han hör inte till dem som smiter utan att betala, så jag ska ingenting säga. Voj voj hvad vi har fått skratta åt honom, det har rikligt varit en treflig sommar bara för den skull. Men nu är det bara

Ur Gottfried Kellers kvinnogalleri:

Kring "Gröne Henrik".

GOTTFRIED KELLER HAR EN GÅNG nämnts bland "kvinnornas diktare".* Det är en beteckning som blir fullständigt vilseledande, om man därmed menar någonting feminint eller rentaf feministiskt i uppfattning eller framställning. Och lika litet får den antyda gränserna för hans område. Men — i alla fall, det är slående sant att kalla honom så. Ty Gottfried Keller, den ensamme mannen, han har förstått kvinnor — genomskådat dem än med beundran eller välvilligt deltagande, än med skoningslöst hän — men alltid förstått, och han har afkonterfejlat de af honom iaktagna på ett sådant sätt, både till deras inre och yttre person, att de inte bara stå där lifslevande inför våra ögon, utan röra sig, utveckla sig, växa. Konstnärernas gåfva är enligt Keller att i allt strax se det enhelliga och karaktäristiska, att så att säga återföra allting till sin rot och så kunna ge en fyllig framställning af det sedda, låta växten spira organiskt ur roten. Detta är just hvad han gör, det är mästerskapet i hans människoskildring.

Jag skulle vilja ge en liten idé om hans kvinnogalleri, i hopp om att därmed locka till närmare bekantskap på rätta stället — Keller är ju tyvärr så föga känd här i landet — och jag slår då först upp den bok, där författaren enligt min mening har mest att ge, framför allt som personlighet men äfven som konstnär. Det är hans af lifskunskap, af soffrad lefnadsvisdom till randen fyllda verk, den själfbiografiska romanen Gröne Henrik. Och hur sprudlande frisk är den inte, hvilket vimmel af färg och lif! Det gripande och det omotståndligt komiska, det sköna och det burleska, allt finnes här.

Se på Gottfried Kellers profil från äldre dar, Böcklins vackra bild af vännen. Hans drag äro präglade af det slags sorgsenhet som ligger på djupet hos de mycket erfarna, de starka och stolta, de som icke jämka lifvet till rätta för sig i akt och mening att komma undan för så godt köp som möjligt! Och just inför denna bild känner man därför så mycket större vördnad för hans evigt "gröna", friska kärlek till lifvet, hans outtröttliga optimism. Med det porträttet och med Gröne Henrik har man lärt känna det väsenliga hos Gottfried Keller, och den bekantskapen hör till de rikt gifvande.

* Laura Marholm: Wir Frauen und unsere Dichter.

.....
några dagar kvar, han reser tillbaka till tjänsten den sista.

Jag betalade mitt te och lyfte artigt på hatten för den talkunniga föreståndarinnan.

Jag gick ut och safte mig på en skuggig bänk. En tung sten låg kastad i gräset. Jag välte den med foten, och se: därunder låg gräset sjukligt hvitt och pressadt mot hårda marken, men det fortfar att skjuta blad, att lefva och verka efter sin art.

Mina tankar hade nu fått ny näring. Tiden syntes mig icke mera lång; och i dess fullbordan kom snälltåget och tog mig med sig till staden, där jag leverer i stillhet bland hundratusen andra och söker forma mitt lif efter mitt väsens bud så långt mina svaga händer förmå.

Gottfried Keller.
Efter ett porträtt af Arnold Böcklin.

I ett kapitel af Gröne Henrik skildras en begrafning enligt gammal schweizisk bondesed. Till ceremonielen hör att gästerna i ett långt fåg passera förbi de sörjande, med en handtryckning, en blick och några framhvisade ord; kvinnorna först, och bland dem främst de äldre. Så ser jag dem nu, alla dessa kvinnogestalter som Gottfried Kellers konst frambesvurit, men det är till en lifvets fest de kallats, och deras handtryckning, deras blick, de flyktiga orden ge en varm förnimmelse af konkret mänsklighet.

I spelsen för dem, såsom den vördade ättemodern, går en åldrig kvinna. Det är Henriks farmor. Sambandet med det förgångna, alltunder häfdandet af lifvets rätt, har sällan fått ett så vackert uttryck som i hans skildring af sin första vandring till henne. Hans väg går öfver kyrkogården. Ett utsökt prosapoem trollar fram för oss en lifvets idyll här i dödens närhet. Men "under detta rörliga lif låg grafvarnas och seklernas tystnad, alltsedan de dagar då denna gren af allemannernas folkstam rotfäst sig här och gräffte den första griften. Deras tungomål, spår af deras sed och deras lagar lefva ännu i den gröna nejden, på alpgårdarna, i de små gråa stenstäderna som hänga öfver floderna eller stödjå sig mot sluttningarna... På trånga stigar, under frukttyngda trädd, förbi stilla gårdar" kommer Henrik fram till farmoderns hus, som ligger "i djupgrön, ligande skugga". Hon tar emot honom med den höfviska gammaldags älskvärdeheten, som hedrar gästen och önskar göra sig möda för hans skull, vore han så blott ett barn, såsom i detta fall. Sedan hon med mild röst hälsat sonsonen välkommen, tvättar hon inför hans ögon sina "små solbrynta händer", innan hon sätter fram bröd och vin. Hon blir stående bredvid honom, tills han ätit, liksom för att visa sig färdig att betjäna. Och först sedan sätter hon sig och börjar tala och fråga med detta vinnande intresse som gör hvar och en hemmastadd. "Hon var trots

För Idun af Teresia Eurén.

sin höga ålder rörlig och vaken... Hvarje ord hon sade var fullt af godhet och värdighet, fördragsamhet och kärlek..." Hon var icke en stadsdam, icke en bondhustru, men en sann kvinna, "inför hvilken man ännu förstod hvarför de gamle fordrade dubbel mansbot för hennes like..."

Ofta finner man hos Keller två kvinnor ställda mot hvarandra, i ren kontrast eller åtminstone så att en jämförelse osökt framkallas. Motstycket till denna gamla nobla ättemoder är den energiska bondkvinna med hvilken Henriks morbror, den bonde vordne kyrkoherden, gift sig. Hon är en präktig typ, en sådan utan hvilken det dagliga lifvet mister en god del stadga och trefnad, stillren i sin föga hjärnpuna men glada och äkta välvilja, sin utåtvända verksamhet, som dock får sitt inre värde just genom denna välvilja. Hon har en kraftig fysik, och när hon blir sjuk, lider hon otåligt, men inför det oundvikliga slutet samlar hon sig till stoisk fattning. Efter hennes död kan man först riktigt se hvad hon varit för alla; men "liksom, när en god soldat stupat, luckan raskt fylles och kampen föres vidare, så fick också denna tappra kvinna sin hedersbevisning just därigenom att leden utan veklagan slöjös efter henne" för att fullfölja hennes lifskamp. Hon hade skött sitt hus så och fostrat sina barn så, att ingenting afstannade vid hennes bortgång, utan döttrarna ärade sin mors minne genom att sinsemellan dela hennes arbete och omsorger.

Den förnämsta kvinnoparallellen i Gröne Henrik utgöres emellertid af de två unga kvinnor, Judit och Anna, som hvar på sitt vis i det psykologiska ögonblicket möta den vaknande mannen och konstnären. Det är två kontraster: den ljusa, späda Anna och Judit, den yppiga, mörka skönheten. När de ungefär samtidigt uppträda på scenen är det nog den förra som tar de flesta sympatierna. Ty den obändigt liffulla, hänsynslöst uppriktiga, mognade kvinnan ter sig onekligen en smula brutal, jämförd med den lilla guldhåriga jungfrun, hvars röst ljuder som en spröd, aflägsen vesperklocka. Men ju längre vi följa de båda, desto mer bleknar Anna bort, tills hon helt absorberas af det starkare ljuset från annat håll och redan före sin död blir till ett älskligt minne, liksom den bleknade måneskaran slår kvar som ett litet hvitt moln, sedan solen gått upp, medan den kärva sanningen i Judits väsen däremot visar sig vara en kraft till utveckling och inre förfining, mäktig både det storslagna och det rörande. I Judits gestalt firar Gottfried Kellers människoskildring en triumf, och man vägrar absolut att tro, när man får höra att denna lifslevande människa, som — under egen kraftig medverkan och lika kraftigt motstånd ibland — dans af lifvet, växer, höjer sig öfver det, skulle vara: en symbol! En symbol visserligen för naturen själf. Så påstås det af de skriftlärde, och det vore då icke det sämsta vittnesbörd om en författarens skaparförmåga, att till och med symbolen under hans hand får kött och blod som en Galathea!

Denna lifgifvande förmåga visar sig också i skildringen af fru Elisabeth Lee, Gröne Henriks mor. Hennes gestalt hade kunnat bli trivial, en fämligen intresslös typ. Men detta är Gottfrieds Kellers storhet, att han finner hvarje personlighets kärnpunkt och från den låter ett förklarande ljus falla öfver

skenbara småting, så att vi förstå och härigenom intresseras. Det är därför äfven bakgrundsfigurer, förbiskymtande gestalter bli oss så förtrogna. Dit hör den lilla flacka, men ömma Hulda, kärestan för en dag. Framställningen af henne lär oss att genomskåda utan bitterhet. Dit hör Merit, den tju-sande lilla martyren, febrnet i den dumma egenrättfärdighetens och egennyttans våld; hon blir oss vemodigt kär. Dit höra de muntra, alltigenom landliga kusinerna i prästgården; vi minnas dem med ett både öfver-seende och roadt löje, men äfven med aktning — de äro ej för inte släkt med Henriks mor!

Henriks mor är en sann "matmor" i bok-stafflig men god betydelse, till den grad akt-ningsvärd, ja vördnadsvärd, att detta lilla skämt, knappt utfaladt, i tankarna genast af-bedjes. Hon är genialisk och karaktärsfast i sin trogna omsorg om det dagliga brödet och upphöjer den så att säga till religion. Men i öfrigt räcker hon trots sina förtjänster inte till för att under de gifna förhållandena reda sig med ett så sammansatt människo-ämne som hennes kuriösa pojke, ett jäsannde vin, som "sich ganz absurd gebärdet".

Hon är icke hans verkliga mor. Jag menar att hon icke äger den osvikliga modersför-ståelsen gentemot sitt eget barn, den varma, omedelbara ömheten som skulle ha öppnat gossens hjärta. Nu stänger han igen om sig och går där ensam trots all hennes goda vilja. Rörande tragiska äro hennes lika öd-mjuka som fruktlösa försök att ersätta den tidigt bortgångna fadern, och man kan ej underlåta att tänka att, om hon varit mera helt och rikt mor, så skulle Henrik kanske känt sig mindre rollös i sin saknad af en far.

Och ändå — är där inte en hel del han lagit i arf af sin enkla, torffiga mor? Egen-skaper som kommit den store konstnären Gottfried Keller (alias: Gröne Henrik) till godo, hvilka hos henne funnits såsom frö och hos honom slagit ut i full blom? När man läser om hur fru Elisabeth står på köttorget bakom de flirtande jungfrurna och helt stilla gör sina reflexioner, så måste man tänka på sonens skarpa iakttagelseförmåga, som läser människor i förbifarten; och när hon på hemväg från en välvis rådgifvare, som för-argat henne, tröstar sig med nog så munviga glosor, är det som en liten försmak af sonens träffsäkra ironi.

Och om hon också ej förstått honom och där mellan dem ej varit den meddelelse som bör råda mellan mor och son: hans kärlek har hon! Den visar sig så att säga i obevakade ögonblick; såsom den djupa kärleken gör. Henrik talar vid ett tillfälle om sin "lilla ekonomiska försyn därhemma". Det är som en snabb, ofrivillig smekning: Lilla mor! du som har försakat och sparat för min skull och tänkt ut allt så noga, för att jag inte skulle lida brist — min lilla försyn! Och hela hans framställning af henne är ett betygande af tacksam och skuldmedveten kärlek. Han gör henne rättvisa så som man sträfvar att göra det mot en man håller af och en man vet sig ha vållat lidande. Det är innerst där-

(Forts. o. slut.)

OGH HVAD BETRÄFFAR DEN FYSISKA vigören, har åtminstone jag till dato ingen-ting haft att beklaga mig öfver i den vägen! Så upptogo vi Xerxes. Det var en akt af barmhärtighet — ett fader- och moderlöst barn, utblottadt på allt, lyftes upp i ett hägnande familjelifs vänliga sköte, ställes under insiktsfull färla och göres till presump-tiv arfvinge af en såväl intellektuellt och etiskt som pekuniärt betydande kvarlåten-skap! Men understundom har jag rannsakat mig själf med den frågan, om jag ej i och

Nattens oro.

Efter GOTTFR. KELLER.

NU AR JAG TROLOS VORDEN
mot solen och dess sken,
och nu skall natten vara
mitt hjärtas dam allen.

Hon har en nornas skönhet
med gåtfullt dyster glans,
den mörka hjässan kröner
högtidlig stjärnekrans.

Nu ängslas hon af oro,
beklämd och feberhet.
Hon tänker väl på — sin ungdom,
på allt hvad hon minns och vet.

Ur alla dalar susar
en suckan, en klagan så djup,
och källor sorla sakta
som gråt öfver bergens stup.

Se, svarta granar svikta
och vagga med brus och gny,
och öfver den vilda heden
små ensamma irrbloss fly.

För himlen håller hafvet
en vemodfull serenad,
men hotande fåga åskmoln
med klingande spel åstad.

Vill natten kanske döfva
ett hemligt, urgammalt ve,
och tvingas hon att i ånger
på jordade synder se?

Jag ville talat med henne
som man gör med sin hjärtevän —
hon hvarken hör eller ser mig,
är fången i sorgen än.

Jag ville ha gjort en fråga
— men hela naturen mig stört —
ha frågat om, innan jag föddes,
mitt namn någonstädes hon hört...

Hon är visst en gammal sibylla,
som sin egen saga glömt,
och döden och hon och vi alla
blott drömmar, dem någon drömt!

Nu vill jag somnande lyssna
till morgonvindens gång —
I, grafvarnas lårepilar,
susen er söfvande sång!

TERESIA EURÉN.

för han lyckats vinna både förståelse och sympati åt denna till det yttre karga och stränga kvinnotyp.

Men är där hos modern någonting fantasi-löst och väl stramt, så har hon återigen sin kontrastbild i den välvilliga beskyddarinnan,

"fru Margret", som framställts med stor dras-tisk kraft. Här finns den måttlösa inbillnin-gen, och känslan som svämmar öfver alla bräddar. Gummans formlösa korpulens och hennes svällande, upptornade sängkläder ge liksom en föreställning om hennes frodiga men otuktade psyke. Och likväl, hur sympa-tisk är ej hennes storslilade frikostighet, hen-nes glädje öfver andras duktighet och fram-gång!

Skildringarna af hennes förhållande till alla sina skyddslingar och snyltgäster och af den besvikna släkten efter hennes död äro blad ur en snillrik skämttecknares album, fulla af realistisk, koncentrerad verv.

Af liknande art äro kvinnorna i den in-lagda berättelsen om en man som valde mellan två kärestor, till dess han blef utan; likaså den fattiga gumman som fick vara med om kalaset efter Henriks konfirmation och hvars ynkedom är på en gång skraft-retande och rörande.

Med sådana bilder som bakgrund verka skönhetserna från konststaden München — dit Gröne Henrik under tiden anländt — dubbelt betagande i sin estetiska förfining och harmoni: den strålände fru Rosalie, en sann fru Venus (hvilken roll hon också spelar vid konstnärernas karneval) — men en ovanligt rättänkande och uppfriskande hu-moristisk Venus; och den madonnalika Ag-nes — en ovanligt mänsklig madonna.

Släkt med dem är sagoprincessan i skogs-slottet, Dortchen Schönfund, hon som kvar-håller Henrik på vägen hem, sedan han i München lärt hvad läras kan genom att misslyckas. Men det är en rationalistisk sa-goprincessa, och teoretisk filosofi flödar ibland från hennes förtjusande läppar. Det är någonting liten smula artificiellt öfver henne — fast detta är inte författarens fel, det finns som bekant artificiella människor! För all del, hon är förtrollande, och poetisk och naturlig kan hon också agera, eller kan-ske hon är det intermittert. Hon smyckar grafvarna, därför att hon inte tror på odöd-ligheten, och hon "vill inte vara grof och oförskämd mot Gud", därför att hon är öf-vertygad om att han inte existerar!

Hon är en i högsta måtto intagande mon-dän, och Henrik tror så ärligt att den för-trollning som binder honom vid henne är den sanna kärleken: "Ist diese Teufelei also die wirkliche Liebe?" Ja, det är ju visserli-gen frågeform han använder, och han gör den obehagliga upptäckten att han genom henne mister sin personlighets frihet och "hvarje förnuftig själfbestämmelse". Trots alla förmåner af vistelsen i hennes rike må-ste Henriks vänner dra en lättnadens suck, när han lämnat det bakom sig.

Och så kommer han då slulligen tillbaka till hembygden, till den äkta naturen: till Judit. Och denna sista bild af Judit, nu pröv-vad och klarnad i medveten makt öfver sig själf, af hennes kärlek till Henrik, en kärlek värd namnet — den hör till det vackraste Gottfried Keller skapat.

Hvilket vill säga mycket.

dan af enklaste tacksamhetsskäl borde be-möda sig om att i vördnad förstå och i lyd-nad tillmötesgå — då kunde jag ofta ej värja mig för den tanken, att detta måhända var ett straff för att jag, såsom det kunnat uppfattas, sökt gå Försynen i förväg i stället för att lugnt bida dess visa råd med mig och mitt äktenskap. Nu åter, då mitt hopp definitivt slocknar med oss, Clothilde, finner jag, att jag gjort mig själf orätt: det var tydligen aldrig Försynens tanke, att det be-rörda undret skulle oss vederfaras!

Forts. sid. 530.)

Tobias Topelius och hans hustru.

Novell af EINAR MARK.

med denna handling, så oegennyttiga dess motiv ock voro, så att säga brustit i min tro, och när Xerxes med sin särskildt under de senare åren allmer framträdande, sorgliga uppstudsighet och sitt uppenbara förakt för faderlig myndighet lika väl som den mest välgrundade auktoritet visade sig föga mot-svara de förhoppningar, dem han dock re-

JUR SOMMARENS

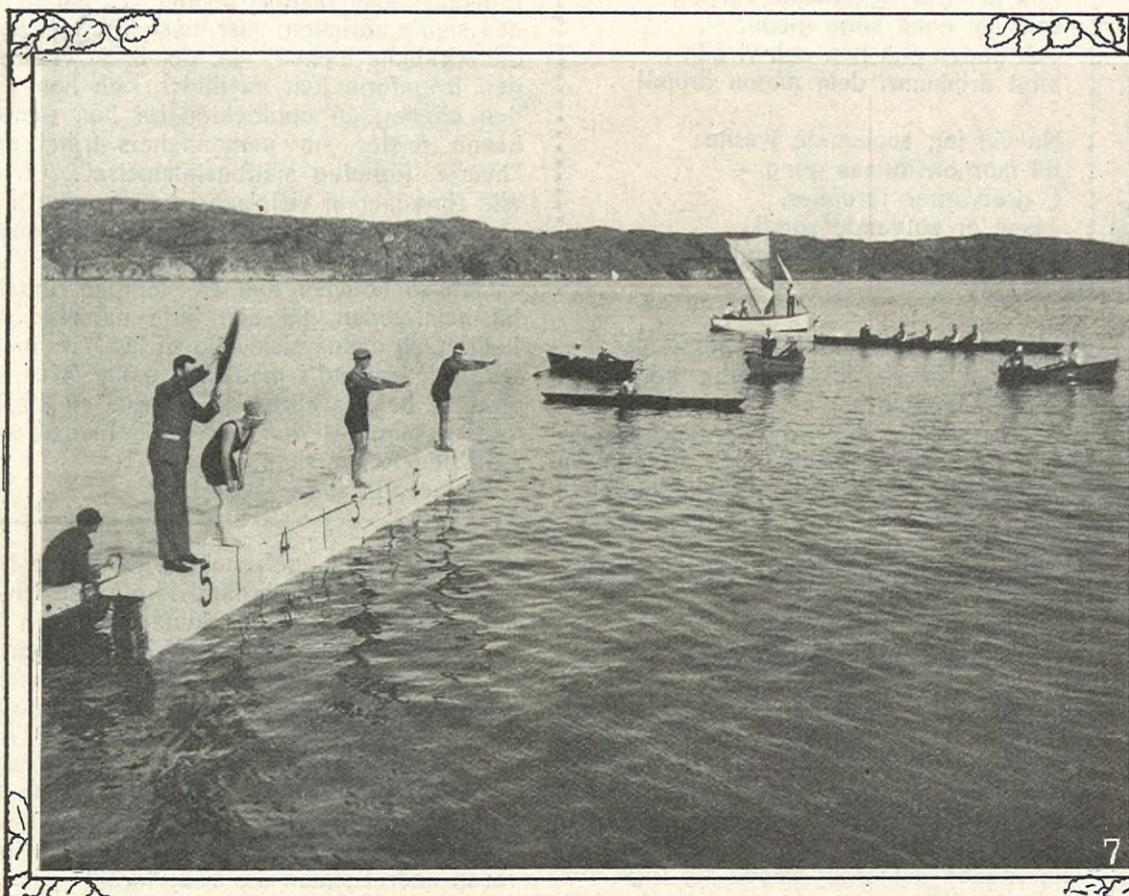

1. Den fördrifna grekiska konungafamiljen
landstiger i Italien.
Exkonung Konstantin den böjda gestalten i
trappan.

2. 3. Från Torshälla stads 600-årsjubileum.
(Minnesstenen vid affäckningen. — Fest-
tåget passerar genom staden). Aktiebolaget
Foto, Eskilstuna foto.

4. Bröllopet på Västeråkra

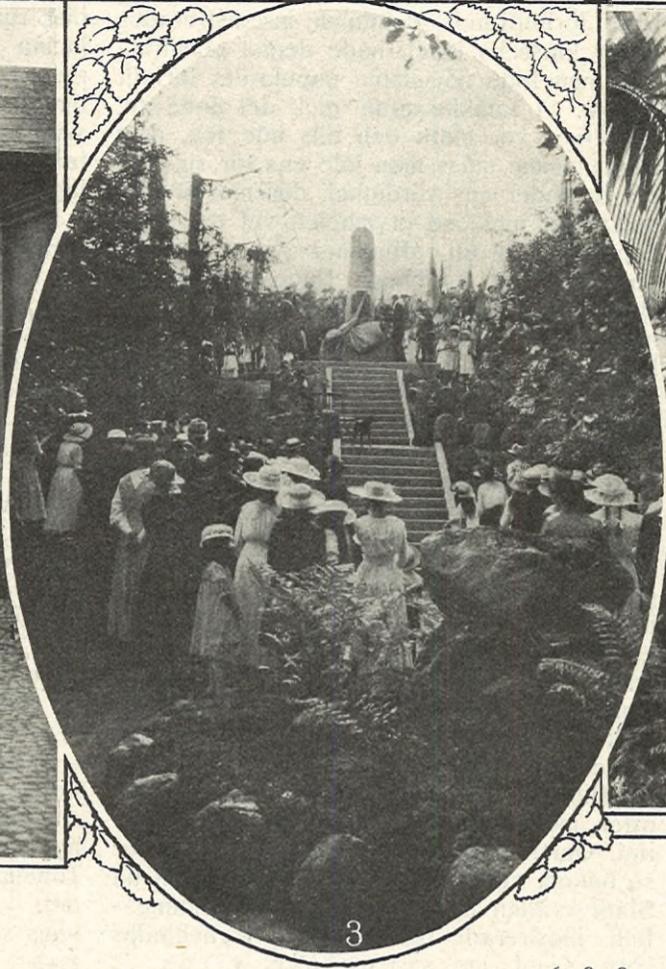
mellan kammarjunkaren greve Fritz von
Rosen och fröken Agathe Wachtmeister.
Bruden var iförd en toalett af hvitt siden
med ett långt, rikt broderadt släp samt var
prydd med krona och krans af myrten. Af

7

4

DAGSKRÖNIKA

färnorna voro hälften klädda i skär och hälften i blåblommig voile. D. F. Källman foto.

5. Operasångerskan M:me Charles Cahier jämte sin man och generalkonsul Gaffney i Nösund.

6. 8. 9. Direktör Hjelm och hans tropiska växtvärld

i Trädgårdsföreningens växthus i Göteborg.

7. Mästerskapssimningarna i Långedrag.

Anna Backlund foto.

(Forts. fr. sid. 527.)

Tobias Topelius hade under hela sitt anförande stått och betraktat sig själf i den stora väggspegeln, där han på sina födelsedagar i högst egen person brukade hålla talet för festföremålet med ett glas champagne i handen — nu satte han sig vid fru Topelius' hufvudgård. Hon låg så stilla, att han ett ögonblick blef lätt förskräckt och hastigt böjde sig ned öfver henne. Men då han fann, att hon inte ens sof, bara blundade, steg den gamla förtreten öfver hennes indolens upp hos honom.

— Ha vi intet testamente att kungöra, Clothilde, höjde han rösten i husbondeton, ingen sista vilja att förkunna? Begär hvad som helst, tillade han med familjeförsörjarens storsinnade frikostighet, jag skall låta mig angeläget vara att i allo ställa mig våra önsknings till efterrättelse.

Det var en liten spark, och den var så välberäknad, att fru Topelius verkligen kände den — för sista gången.

— Jo, Tobias, sade det ifrån henne, ty själf tycktes hon lika borta som förut, hon inte ens öppnade ögonen. Jag vill, att min begrafning skall ske stilla och i enkelhet, ingen bjudning vill jag ha och intet liktåg och inga tal heller, Tobias, bara i all enkelhet, i all enkelhet.

Tobias Topelius lutade sig häpen tillbaka mot stolsryggen, så reste han sig hastigt och lämnade rummet — Tobias Topelius var ingenting mindre än perplex. Detta var dock...! Tvärs emot allt, hvad han så noga och skickligt hade planerat... efter allt omak och all möda han redan gjort sig — i tankarna... efter allt detta: "i all enkelhet!" Mönstret opponerade sig! Och han kunde inte ens glädja sig åt det — han kunde ju inte tota det tillrätta igen... eftersom han lofvat...!

Instinktivt kände Tobias Topelius, att han redan nu hade förlorat sin hustru, det troget fålmodiga, låt gå alltför fålmodiga objektet för hans härskarsjukas pendlande nycker. Och inom honom svälde redan grofröet till den undrande aningen, att denna förlust var större, än han nu kunde klart öfverskåda.

IV.

Unga Xerxes kallades alltid unga Xerxes, men det var inte hans egen ungdomlighet utan Tobias Topelius', som var skuld till benämningen, och den daterade sig från en mycket enkel episod: en klasskamrat till Xerxes, som bad att få tala vid unga herr Topelius. Tobias Topelius öppnade själf och svarade ögonblickligen:

— Unga herr Topelius, det är jag. Min son är bara unga Xerxes.

Xerxes Topelius var vid tillfället redan i den ålder, då man ogärna heter ung men mycket gärna herr, och han förlät aldrig Tobias Topelius denna nya etikett, som han klistrat på honom. Strängt taget, borde Xerxes Topelius i stället ha känt sig rätt tacksam, han slapp åtminstone efter detta sitt gamla smeknamn Särken, som var en lättfunnet ogenerad förvrängning af hans barbariska förnamn. Men unga Xerxes var mycket litet tacksam och förlät mycket litet. Att han gick som barn i huset af idel nåd och barmhärtighet, att han var ensam arvinge till Tobias Topelius' fastighet och förmögenhet af samma oförskyllda nåd, och att han tillfölje häraf borde bemöda sig att hålla föräldrar och herrar i vördnad, tjäna dem, lyda dem och hafva dem för ögonen, såsom d:r Martin Luther uttryckligen föreskrifver i sin förklaring till fjärde budet — allt detta fick unge Xerxes samvetsgrant i sig till hvarje beta af det dagliga brödet, och han fann alltsammans ovanligt ledsamt,

trådigt och tjockt. Men att Tobias Topelius var en sådan kukku för hela stan, att Xerxes Topelius blef en kukeliku för hela skolan, det var en skändlig orättvisa, som kräfde hämnd! Alltifrån inskrifningsceremonien, då hans förbluffande dopnamn inregistrerades under klassens jubel, hade denna obestridliga men föga nöjsamma popularitet förföljt honom. I småklasserna gick det ändå an, ty Xerxes var stark och alls inte feg, men i gymnasium slås man inte ens för sin ära, det är under ens värdighet, däremot är den pojkkärligt tanklösa grymheten vid det laget uppdrifven till ett raffinemang, som gör den oåtkomlig för mothugg. Unga Xerxes tog skadan igen genom att drifva så tappert som möjligt med de föräldrar och herrar, som läto drifva med sig, och detta var just hans hämnd. I likhet med gubben Hawerman afskydde Xerxes Topelius alla original, men möjligen i olikhet med denna ansåg han, att skoj med sådana tokstollar, Hawerman inräknad, var inte bara ett nöje utan äfven en gudi behaglig gärning. En dunkel känsla sade honom, att originalen på något sätt gingo omkring som lefvande protester mot alla andra, vanliga människor, försökte verka saltet i slätvällingen, piffen i det enahanda, och detta retade honom, eftersom hans egen högsta sträfvan allt bestämdare gick ut på att vara som folket är mest. Af födsel och ohejdad vana valde han Tobias Topelius som sitt naturligaste och närmaste offer, men också lärarekåren gaf rikt material. Gamle Pubak till exempel, som jämt var så bakom och slöman efter all punschen på Stadtskvällen förut, att han själf verkningsfullt illustrerade sin älskade Törnebladhs "Ne sint in senectute vires...", eller Klubban, hvars klumpfot möjliggjorde den enkla och tacksamma roligheten, att han ständigt lefde på stor fot, eller båda tillsammansantagna: i skolan gingo de alltid förbi hvarandra under tyst förakt, ty Pubak var fanatisk klassiker och Klubban fanatisk realist med den rivaliserande engelskan som hufvudämne, men på kvällarna grälade de inbördes under bästa samförstånd kring den jämnt flödande svenska nektarn. Just i dag hade detta sällsamma vänskapsförbund bevarats åt en tacksam eftervärld, och idén var unga Xerxes. Ute i Tallskogen, där de

båda goda fienderna brukade motionera sina kopparslagare om mornarna, då naturligtvis ilsket hvar för sig, bredde sig en blank berghäll, och från och med i eftermiddag var den skönt fullristad — i neutral nordisk runskrift, så att ingendera parten skulle kunna klaga öfver mannamån! "Pubak reiste stain ihenna åt Klubban broder sin", stod där, och tjugo gymnasister och medbrotslingar längtade ifrigt efter morgondagen, unga Xerxes med initialivtagarens otåliga stolthet sprittande i bröstet.

Men när unga Xerxes kom hem, gladt besluten att värdigt afrunda aftonen genom en storartad driff med Tobias Topelius, låg hela våningen mörk, och med ett blef han själf kusligt mörk alligenom, han kom plötsligt ihåg, och rätt hvad det var, stod skräcken inpå honom, flåsande honom rakt i ansiktet. Han letade feberhastigt efter tändstickor men fann inga, bet ihop tänderna, men de skallrade loss igen, då spottade han desperat och svor, svor den ena tappra svordomen efter den andra, men han vågade inte mer än hviska dem, och skräcken växte, växte i det farliga mörkret, det var inte skräck längre, det var något annat, stort, hemskt, ofattligt, nu, nu kom det emot honom, hvad han var torr i munnen, hvad är det, som klämmer åt om strupen — m a m m a!

Unga Xerxes, sextonåriga öfre sjätteklassisten Xerxes Topelius, sade verkligen mamma, alldeles högt, och det hade han veterligt aldrig sagt förr i hela sitt lif, salig fru Topelius kallade han alltid mor och knappt det. Men i detsamma släpptes taget om hans strupe, en tändsticka raspade, och Tobias Topelius lyste Xerxes Topelius i ansiktet, det var lika blekt som hans eget och i nästa ögonblick lika förläget.

— Så, det var vi, sade Tobias Topelius, jag trodde det var... en inbrottsjuf.

Men orden kommo ansträngt, och unga Xerxes uppfattade snabbt, att han ljög. Ljög... men hvarför... hvem hade han troff...?

Den kusliga känslan af något ofattligt, något dumt omöjligt, som ändå fanns, grep unga Xerxes igen, och när han tändt lampan, såg han skyggt bort mot Tobias Topelius, väntande på hans släpiga röst. Xer-

MED BARN OCH BLOMMA.

Ofvanstående gruppbild framställer landbrukaren Nils Olsson och hans hustru, fru Maria Olsson i Lernäs, Köla socken, Värmland, med deras 13 barn. Egentligen ha makarna haft 15 barn, födda under loppet af 17½ år, men två ha aflidit. De återstående 13 barnen äro friska och hurtiga. Fadern är nu 42, hustrun 41, det äldsta af barnen 17 och det yngsta 1 år.

xes Topelius formligen längtade efter den i kväll: en sådan där välsignad, evigt långrandig harang som vänligt — och så skulle han hugga i — och Tobias Topelius skulle elda upp sig till full fyr som vanligt — och han skulle svara undan för undan — tills Tobias Topelius blef så arg, så han blef trött, och för ut och smällde dörren i lås efter sig — ja allihop som vanligt, det var just detta vanliga, som Xerxes Topelius längtade efter — allt det där, som försvunnit, sedan fru Topelius... samma slags blyga rädsla, som alltid hejdat honom framför sjukrummet och — likrummet, hindrade honom att fullborda den sista meningen.

Och Tobias Topelius sade ingenting, ingenting, han saft oigenkännligt orörlig och tyst borta i sitt hörn, egenomligt hopsjunknen. Pincenezen hängde slappt på västen, och Tobias Topelius stirrade stelt framför sig med ett underligt uttryck af trött förvirring. Plötsligt reste han sig och gick, utan ett ord.

Unga Xerxes ruskade på sig som en våt hund, så tog han sitt parti, och gick ut. Nere på gatan såg han en skymt af Tobias Topelius, som svängde om hörnet, nu seglade han igen, men det var inte den vanliga, segersälla seglasten med pincenezvimpeln högt i topp. Och det yfviga hårmolnet som ett svällande ballongsegel därunder, detta var en mycket tungt lastad skutas mödosamma stampande i tröga stilljedynningar, och dess för låg djupt ner: Tobias Topelius hade glömt sitt Excelsior! hans ögon stirrade envist i marken.

Unga Xerxes ruskade ännu en gång på sig, så stor han var, sedan ruskade han ett tag bara på hufvudet, och till sist började han hvissla, utmanande gällt och falskt — gubben var tokig, och om han var det på ett sätt eller på ett annat, det var egentligen en sak, som inte rörde unga Xerxes i ryggen! För egentligen var ju Tobias Topelius inte ens hans far, liksom fru Topelius inte var hans mor, nej nu måste man ha tag på pojkarne och ställa till med ett bättre skoj, huit, huit, hvisslade unge Xerxes.

Men när Tobias Topelius kom in i Carl XIII:s park, föll han genast ihop på en soffa, och först sedan han suttit där en dryg halftimme, upptäckte han, att han saft bredvid Hawerman. Tobias Topelius ryckte upp sig och sneglade misstänksamt på Hawerman, men Hawerman var efter vanligheten försjunken i sig själf, och inte ett drag i hans hoptorkade roffägelsfysionomi förrådde någon vetskap om soffkamraten. Denna sidvördnad förtröt till sist Tobias Topelius, han blef hastigt sig själf, och med en yrvaken känsla af lättnad grep han tillfället att få utösa sin förbindliga vredes bräddfulla skålar. Tobias Topelius satte pincenezen till rätta, kastade hufvudet bakåt och harklade högdraget, så sade han:

— Förmågan af tystnad höfves den vise, men höflighet kläder äfven den bäste, och ingalunda är det en borgen för sällsynta själsegenskaper, att man aldrig vågar föra dem till forgs: äfven snigeln yfves öfver sitt skal såsom en prydnad, men inuti det-samma förblir han dock alljämt snigel.

— Hö, hö, sade Hawerman och hämtade sig till ett lämpligt svar, Hawerman led af tunghäfta, och dessutom var det oförenligt med hans värdighet att svara direkt på tilltal.

Tobias Topelius väntade, och midt under hans förargade tystnad tog förargelsen plötsligt slut, han försökte krampaktigt hålla den kvar, men den gled undan som ett maktlöst intet, och ångesten var åter ensam om Tobias Topelius, ångesten för tomrummet, som en dag efter fru Topelius' död

plötsligt öppnat sig för honom! Ofverallt gapade detta tomma rum emot honom, ingenting kunde fylla det. Dag för dag kastade han nya delar af sitt jag i det. Där låg en bit af hans goda samvetes vittnesbörd: hade han inte i hela sitt lif varit en oförvitlig medborgare, hade han inte arbetat och sträfvat i sitt kall, hade han inte genom otrolig flit mångfaldigat sina insikter i praktiska och teoretiska ting? Tomrummet gapade. Där var ett stycke af hans med åren förvärfvade livsvisdom: lärde inte Sokrates, att den ensamme mannen var den mäktigaste, bjöd honom inte det ordet i Marcus 3: "Hvilken är min moder och mina bröder?" att betrakta familjebanden, såsom om de icke vore, sade honom inte den enklaste iakttagelse, att hans egen tillvaro var rikare och meningsfullare än de flestes? Tomrummet gapade, gapade, ropade på mer, och af allt sitt öfverflöd fann han intet, som förslog. Så skulle väl till sist detta sugande tomma rum sluka honom själf, redan kände han det, som om grunden under hans fötter vacklade, skred, allting var så förvirradt, osäkert, främmande, ingenting som förr...?

Ett obelvingligt begär dref honom att pröfvande sätta fingret just på den sjuka punkten. Med ett vädjande tonfall, som lät som en bön, sade han:

— Som vi väl ha reda på, Hawerman, har jag förlorat min hustru.

Hawermans små skelögon plirade elakt, nu hade han sitt svar färdigt, och han njöt af det med den uppriktiga skadeglädjen hos en rival, som äntligen får en smula luft för årafals insfångda afundsjuka. Hawerman hatade alla medmänniskor, men han älskade i tysthet den omedvetna hyllning, som dolde sig under deras spefulla uppmärksamhet mot originalet, och därför hatade Hawerman af alla medmänniskor originalen mest.

— Hö, hö, hostade han, och hans tal kom också som en ansträngd torrhosta. Hawerman har en kinesisk bönkvarn hemma, den får Topelius aldrig si. Men när den går, så hörs det, som när Topelius drar på. Hawerman fick den anno 82 af en mandarin i Nanking, där har Topelius aldrig varit, hö, hö. Hela stan skulle skratta godt åt Hawermans kinesiska kvarn, men stan får aldrig si'n, stan får nöja sig med Topelius. Vet Topelius hvad stan säger om Topelius? Stan säger, att Topelius är högfärdstokig, hö, hö. Och Hawerman instämmer, ska han säga Topelius. Hvad är Topelius egentligen? Ett litet dåligt konversationslexikon är Topelius. En sjaskelin är Topelius, ingenting kan han ordentligt, som Hawerman kan sin geografi. Men prata kan Topelius, hö, hö, ramsa opp och ramsa ner, precis som Hawermans kinesiska kvarn, hö, hö. Skramla bra kan Topelius, men alla utom Topelius vet, att det är därför att kvarnen är tom, som han skramlar så bra. Nu vet Topelius det också, för nu har Hawerman sagt honom det, Topelius. Hö, hö, för resten kan Hawerman tala om för Topelius, att stan inte skrattar åt honom längre heller, stan har lyst Topelius i bann, för Topelius har pinat lifvet ur sitt stackars kräk till hustru, säger stan. Och Hawerman instämmer, ska han säga, Topelius, hö, hö.

Efter denna sista salfva reste sig Hawerman och gick, hatten höll han i handen, och det var för att slippa hälsa, det anstod honom nämligen inte att ödmjuka sig, men å andra sidan ville han inte vederväga sin popularitet genom alltför tydlig oartighet.

Men om Hawerman gifvit sig tid att invänta verkan af sin straffpredikan, hade

han säkert blifvit mycket förvånad och mycket stolt. Ty Tobias Topelius gjorde ingen ansats att svara, han saft orörligt hopstuckad som under ett slag, och det var ett slag, som träffat. Inom honom malde det verkligen som i en kvarn, entonigt, doft malde tankarna, och det gnisslade och skrek som i en kvarn, som gått tomt.

Det var inte första gången, som Hawerman läste lagen för Tobias Topelius, och det nya i texten var bara det om hustrun. Men hade alltsammans i vanliga fall runnit af som vatten på gåsen, så träffade det i kväll som en knölpåkhård duschstråle, rätt i ryggraden, och den strålen knäckte Tobias Topelius.

Ja, genom Hawerman talade afund och genom staden hatet, det förstod Tobias Topelius fuller väl. Men om de hade rätt... de-ha-de-rätt! Ty tomrummet ville inte fyllas, aldrig fick han någon ro för denna skriande tomhet därinne, som han inte förstod. Var då han, Tobias Topelius, som ett barn beroende af en annan människa? Sällsamt — hvad hade skapat denna orimliga saknad efter hustrun, mindre än intet hade hon ju betydt i hans lif? Eller var det inte hustrun utan något annat. Men ständigt förde ångesten henne i hans tankar, nyss — uppe i våningen — hade han till och med trott sig se henne själf, och ett vildt hat hade flammat upp inom honom, han hade smugit sig fram i mörkret, i vanvettigt begär att få handen om strupen på detta monstret, detta intet, som ville åt hans lif... Så var det unga Xerxes bara, och istället för det skamset slocknande hatet fick ångesten honom åter i sitt våld: kanske var det ett förbud, kanske skulle hon komma...! Genom det tomma rummet skulle hon stiga upp mot honom, anklagande, dömande: du tog mitt lif, nu är det din tur...!

De-ha-de-rätt! Tomrummet fanns där, ingenting kunde fylla det. Och då ramlade allt, allt, hela hans lufs mödosamt upptornade byggnad, där han skulle suttit trygg till döddagar, hvars imponerande fasad varit hans ögons glädje, hvars sinnrikt hopfogade bjälklager voro en lust mot gemene mans släta timring — byggd på lösän sand var den, nu kom stormfloden och sköljde den bort! De-ha-de-rätt, en sjaskelin var Tobias Topelius, en stackare, en humbug, ett åtlöje och en skam för sig själf och allt folket!

Men var Tobias Topelius allt detta, och han upprepade smädelserna för sig själf med ett slags förtviflad flykt undan de dånande anklagelserna, som ljödo likt tunga domklockor för hans öron — var Tobias Topelius allt detta och ingenting af... det andra, med hvad rätt hade då han sökt tvinga sin stämpel på hustrun, denna värdelösa, falska, odugliga stämpel, denna stämpel, som — dödat henne under sitt tryck! Dödat, dödat, de hade rätt, där fanns ingen återvändo, han hade tagit hennes lif, med förkrossande klarhet såg han, hur han dag för dag, gnat för gnat, spark för spark pinat det ur henne. Och nu var det hans tur, nu var det — domen.

Dödat, dödat — ingen återvändo — — domen, domen — —! ringde det stort i hans öron, när han likt en sömngångare gled fram i gallyktornas glesa, irrande ljus. Vid Kungsbyggnaden slocknade de alldeles, och mörkret slog samman omkring honom. Men från kajen kluckade vågorna sakta, och ljudet drog honom till sig med det oemotståndligas makt. Rakt ut i mörkret seglade Tobias Topelius — seglatsen utan återvändo.

IDUNS PRISTÄFLING N:R 17.

TYD SKRIFTEN.

C I / I T / P C R R P P / I I C

Ur hvardera af dessa 15 bokstäfver äro 2 streck borttagna; likaså erforderliga prickar öfver 3 bokstäfver. Ifyll det felande så att ett ordspråk uppstår.

L. B.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 15.

Lösning märkt pristäfling n:r 17 och helst frankerad med landstoms-märke insändes till Iduns redaktion senast den 25 aug. 1917. De tre

första rätta lösningar, som vid granskningen påträffas erhålla hvardera 5 kr. i pris.
1. spann. 2. skida. 3. fort. 4. tunga. 5. fast. 6. yra. 7. men. 8. båtar. 9. fäst. 10. stänger.

Ja, tänk att åka efter spann,
På det få vi nog bida.
Men under tiden jag och han
Oss roa fint på skida.
Så åker man båd lätt och fort
För vi är inte tunga.
Och inte tröttar det oss stort,
Ty vi är väldigt unga.

Men vi är nog så kloka, fast
Om vi är lite yra,
Må det ej läggas oss till last,
Jag nyss fyllt tjugufyra.

Af mynt vi ha ej mycket, men
Att klaga föga båtar,
Den är ju rik som har en vän,
Så bort med klagoåtar!

Och så ha vi ett litet bo,
Just lagom för en svala

Med fru förstås, så du kan tro,
Att dörrarna är smala.

Men ändå ha vi ständig fäst,
Och detta därpå hänger,
Att kärleken blott bjuds som gäst,
Och se'n vi dörren stänger!

Vid den företagna granskningen har det visat sig, att de tre först påträffade rätta lösningarna lämnats af Tyra Svanteson, Kalmar, Ivar Oldenheim, Studentkompaniet, Halmstad och U. B. N. Björkhagen, Tungelsta, hvilka sålunda erhålla 5 kr. hvardera i pris.

IDUNS TIDSFÖRDRIF.

PALINDROM.

Rättfram:

För hvart och ett yrke finns jag, och olikartad för alla jag utgör ett godt underlag, om jag så mig må kalla.

Omvändt:

Vurm uppå mig många tycks hafva — hedersamt väl icke någon påstår — hvad belevnhet med mera angår de ännu ej lärt sig att stafva.

L. B.

ARITMOGRYF-ANAGRAM.

Om du med ett 1 2 3 4 krossar ett 4 2 3 1, gör du mig ej till 2 3 4 1, och du kan själf få ett 1 2 3 4.

Siffrorna utbytas mot bokstäfver, så att en riktig mening uppstår.

VÄXLANDE BEGYNNELSE-BOKSTÄFVER.

Står jag allena jag som gossenamn ännu i dag ju nytta göra kan.

Med b framför allting gick öfver stag.

Med f om djur förtäljer oftast jag. Med k jag lägges djupt i hafvet ned.

Med s jag brukas mer i krig än fred

Med ett utländskt namn för sant. Med sn bärs jag af en Elefant.

DET FEMSIFFRIGA TALET.

Mellersta siffran i ett femsiffrigt tal är 0. Första och fjärde samt andra och femte äro sinsemellan lika. Om man multiplicerar talet med 9 erhåller man ett af sex lika siffror bestående tal, där hvarje siffra är lika med första siffran i detta?

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 31.

LOGOGRYFEN:

Skorsten, hvaraf fås: Skor, ess sten, té, tro, Eros, ros, ro kost ost, rek, ko, torn, rot, so, tok, ton, not, eko, ten, ok, ort, rost, stor, os, tre, ek, sto, rest, sken.

HISTORISKA GATAN:

Trafalgar, Wagram, Alma, Bala-klava.

BREFLÅDA

RED. BREFLÅDA.

M o w g l i s lilla menlösa skiss kastar enligt vårt förmenande endast ett sparsamt ljus öfver djurens själs-lif.

Lulle. Nej, dikten var inte värd den efterfrågade platsen.

Ännu en ansvarsfull rösträttskvinna. Verkligen? Eljes kunna vi i förtroende tala om, att den illa anbragta masken röjde er.

Dick. Tack — men vi ha ej plats.

O. R. Likaledes.

Rux. Måste afböja. Af dylika stämningar ha vi massor liggande.

Ha. Lilla barn, vi ursäktat att ni skriver skrala vers, men inte att Ni besvarar oss med dem.

Monika. Utrymmet nekar oss att inrymma någon polemik på vers. Alb. J—n. Eder dikt är under all kritik.

P. H. Ganska bra och tendensen allo lofvärd. Tyvärr fingo vi ej plats för dikten.

M. Afböjes.

PÅPEKAS

kan det ej ofta nog att

STOMATOL

är det ENDA munvatten Ni bör använda om Ni vill bibehålla Edra tänder

FRISKA,

STARKA och

PÄRLHVITA.

© PÄRMAR ©

till IDUN kunna erhållas hos hrr bokhandlare eller direkt från IDUNS EXPEDITION, mot likvid i postanvisning, till följande priser:

- Röd pärm, med guldtryck, till "Idun" . . . Kr 1: 50 + porto 40 öre
- Röd eller grön pärm till "Iduns Romanbibl." " 0: 50 + " 10 "
- Röd eller grön pärm till "Iduns Hjälpreda", " 0: 50 + " 10 "
- Samtliga tre pärmar . . . . . " 2: 50 + " 40 "

SYALÖFS KORNFLINGOR

en produkt af uteslutfande svenskt jordbruk och svensk industri.

NYA
WERMLANDS-TIDNINGEN
Etabl. 1850 Karlstad Etabl. 1850
Rikstelefon nannanrop Läntidningen
Värmlands enda dagliga tidning.

GAHNS

ÄKTA
ASEPTINTVÅL
OCH
BORLANOLINTVÅL

cocosoljetvålar i stänger,
tillverkas fortfarande och
- äro af god kvalitet. -

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 12-18 AUG. 1917.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord, tomater, stekta i skivfor; stekt potatis; mjölk; kaffe eller te med scones. Middag: Kräfter; kalfstek i gryta med färiska grönsaker och gurksalad; hallon med frusen grädde.

MANDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; falsk matjessill med färsk potatis; kaffe eller te. Middag: Pudding af kalfstek (rester från söndag) med svampsås och potatis; saftsuppa med rågskorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; pytt i panna med rödbetor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Stekt rödspotta med brynt smör och potatis; falsk gräddkaka med kompot.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med plommonkompott; ägg; kaffe eller te. Middag (vegetarisk) blomkål med ris och äggstanning; filbucne med hallon.

TORSdag. Frukost: Smörgåsbord; stekt hafregrynsgröt med mjölk; sotares med potatis; kaffe eller te. Middag: Afredd buljong (på kalfsteksbenet från söndag) med grönsaker; väfflor med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; strömmingslåda med potatis; kaffe eller te. Middag: Bräckt

skinka med stufvade turska böror; blåbärskräm med mjölk.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; pannbiff med potatis; kaffe eller te. Middag: Stekt makrill med potatismos; surmjölk med stött spisbröd.

RECEPT:

Tomaterstekta i skivfor (f. 6 pers.). 5 stora tomater, 1 tsk. salt, 1/4 tsk. hvitpeppar, 1 ägg, 1 msk. vatten, 1 1/4 dcl. stötta skorpor, 3 msk. smör (60 gr.) 1 stor portug. lök.

Beredning: Tomaterna sköljas, torkas och skäras i skivfor. Tomatskivorna kryddas och doppas i det uppvispade ägget samt vändas i de stötta skorparna. Löken skalas och skäras i tunna skivfor. Hälften af smöret brynes i en stekpanna, tomatskivorna läggs i, stekas vackert bruna på båda sidor och uppläggs på varmt serveringsfat. Löken brynes i resten af smöret och därmed garneras tomatskivorna. De serveras med stekt potatis som irukosträtt.

Kalfstek i gryta för 6-8 pers. 2 1/2 kg. fransyska, 2 tsk. salt (10 gr.) 1/4 tsk. hvitpeppar 4 msk. smör (80 gr.)

Sås: 2 msk. mjöl (20 gr.) 3-4 dcl. grädde, salt, (socker) hvitpeppar.

Beredning: Köttet, som bör hafva hängt, så att det är mörkt, buldas på skinnsidan med en fuktig klud, torkas med en duk, urviden i hett vatten, och ingnides med kryddorna. Smöret brynes i en stekgryta, som ej bör vara större än att köttet nätt och jämnt rymmes. Steken läggs i och brynes väl på alla sidor, hvarefter locket läggs på och steken får saktasteka utan att spådas, tills den är mör, eller omkr. 3 tim. Den vändes ofta och locket skall ligga tätt på grytan. Steken lägges med innersidan upp på varmt fat och skäres för vid bordet.

Det mesta fett skummas af skyn i grytan, hvarefter, mjölet blandas väl med köttskyn, grädden spådes på och säsen får koka 8 min. Den afsmakas med kryddorna och 1 tsk. kallt smör samt hålles upp genom sässil i varm sässkål.

Steken serveras med grönsaker eller potatis och gurka samt salader. — Resten af steken användes till någon pudding.

Frusen grädde (f. 6 pers.) 3 dcl. extra tjock grädde, 1 msk. socker (15 gr.), 1 msk. vaniljsocker. Beredning: Grädden vispas med sockret till hårdt skum och smaksättes med vaniljsockret, om så önskas. Den fryses därefter i glace-maskin, uppläggs med sked i silfverskål och serveras till frukt. — Den kan även packas i glaceform, som därefter får stå en timma i is och salt. Uppstjälpes och garneras med kokt frukt. — Grädden kan även blandas med 2 dcl. frukt-puré och fryses på samma sätt.

Falsk matjessill. 1 kg. salt fetsill, 1 1/4 lit. oskummad mjölk, 3 msk. strösocker (45 gr.) 1/2 dessert-saed sapete.

Beredning: Den salta sillen nedpackas i en porslinsburk eller kruk. Mjölken kokas upp med sockret och den stötta salpetern. Då mjölken är fullkomligt kall, slås den öfver sillen och bör stå väl öfver den. Sillen får ligga i mjölken 8 dagar, hvarefter den är färdig att användas. Den kan serveras spiken, stekt i papper eller inlagd.

Blomkål med ris och äggstanning (f. 6 pers.). 2 små blomkålshuvuden (3/4 kg.) 1 lit. vatten, 1/2 msk. salt (8 gr.)

Ris: 1 hg. risgryn, 1/2 lit. mjölk, 1-1 1/2 dcl. blomkålsspad, 2 msk. smör (40 gr.)

Äggstanning: 4 ägg, 2 tsk. hvetemjöl, 1/2 tsk. salt, 1/2 tsk. socker, 4 dcl. mjölk, (1 msk. finhackad persilja).

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Blomkålshuvudena skola vara hvita och fasta. De gröna bladen åttas, och det nedersta af kålstocken skäres bort. Kålen sköljes väl och får ligga i ättikblandadt vatten (1 lit. vatten, 1 msk. ättika) 1 tim. Den sköljes äny, påsättes med blomman nedåt, i kokande saltadt vatten och får koka 15-20 min., eller tills den är nätt och jämnt mjuk, hvilket prövas med en vispkvist. Blomkålen lägges upp på sikt att afrinna, delas i klyftor, hvilka lägges i en smord och brödbestörd elfast form. — Risgrynen sköljas, skällas i hett vatten, upphällas i durkslag och få afrinna. En kastrull smörjes med en del af smöret, mjölken ihålles, får koka upp, grynen illäggas och få under röring koka, tills de äro nästan mjuka. Mot slutet af kokningen spådes med blomkålsspad. Gröten upphålles, blandas genast med resten af smöret och får kallna. Den lägges därefter i flockar omkring blomkålen. — Till äggstanningen vispas äggulorna med mjölet, salt och socker samt mjölken, hvarefter de till hårdt skum slagna äggvitorna nedskäras. Äggstanningen hålles öfver blomkålen och riset samt bestros med persiljan, om så önskas. Formen sättes in i ordinar ugnsvärme (omkr. 240 grad.) och får stå, tills äggstanningen äar gräddad och har vacker färg.

I en punkt

Äro alla husmodrar ense: **SKULTUNA KOKKÄDL** äro bäst!

PARAMINT PASTILLER

FÖRORDAS AV LÄKARE.

vid sjukdomar i munhåla och svalg. Effektivt skydd mot smitta vid epidemier. FLASKOR OM 50 ST. KR. 1.25

SÄLJAS ÖVERALLT

A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant PROFESSOR A. VESTERBERG.

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets

ställning den 31 Ju i 1917.

Tillgångar:	Skulder:
Kassabehållning 4,995,599: 49	Aktiekapital . . . . . 24,000,000: —
Obligationer 17,205,190: 12	Reservfond . . . . . 9,300,000: —
Fastigh. o. inventarier 4,855,050: 04	Dispositionsfond . . . . . 500,000: —
Reverser mot säkerhet 103,273,603: 03	Deposit. o. Kapitalräkn. 79,998,509: 98
Vexlar 52,821,309: 84	Pensionsfond 321,852: 21
Kreditiv och löpande räkningar 18,415,374: 26	Sparkasseräkning 51,280,420: 57
Hos inhemska banker 1,701,555: 98	Giro- o. löpande räkn. 28,924,938: 82
» utländska banker 11,104,644: 12	Postremissväxlaräkning 3,939,426: 23
A andra räkningar 5,756,840: 79	Till inhemska banker 5,055,048: 90
	» utländska banker 1,794,119: 59
	Af utl. banker insatta 1,436,022: 46
	A andra räkningar 13,578,828: 91

Kronor 220,129,167: 67

Behagligaste och effektivaste afföringsmedel är Apoteket Vasens Laxermarmelad för stora och barn. Pris 1 kr. pr ask. Finnes på alla apotek.

Elegant
kemiskt tvättad o. präsad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till
Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri-A.-B. Göteborg.

Bästa ingredienser
vid småbak förtjäna bli behandlade med bästa jäsningsmedlet. Gooda-Jästmjöl är bäst och pålitligast.
Säljes överallt i burkar å 15, 25 och 50 öre.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

Ingenieur-Akademie
Wismar a. d. Ostsee
f. Maskin.- Elekt.- Ing.
Byggnadsingenjör. o. Arkitekt. tur. Specialkurser för järn- betongarbeten, Skeppbyggeri, Automobil- och Luftskeppsmotorer.

KONSERVERINGSARTIKLAR
Färe glasbruks
Konservglas
bepröfvadt, hållbart fabrikat.
Inkognings- & Torkapparater, Passeringsmaskiner (större och mindre)
Skalmaskiner, Bärrensingsapparater, Torkollor och Bärkvarnar m. m.
Specialpriskurant på begäran.
Ständigt välsorterat lager hos
Aktiebolaget
Brising & Fagerström
24 Regeringsgatan 24.
R 4 13 18 54 Stockholm. A. 52 77 88 40

SVAR
Forts.
N:r 251. Barnmorskelever undervisas vid särskilda statens läroanstalter i Stockholm, Göteborg och Lund. Undervisningen är kostnadsfri, och en del elever s. k. frilärningar, få understöd af statsmedel. Kursen fördelad på två terminer, räcker minst 9 (nio) månader. Undervisningen omfattar, utom den egentliga barnmorskekonsten, äfven värden om spåda barn och ympning af »skyddskoppor». Efter slutad kurs hålles afgangsförhör, och den examinerande läraren utfärdar Barnmorskebrief. Efter vederbörlig anmälan äro de examinerade legitimerade såsom barnmorskor och kunna sedermera, såvida de ådagalagt berömliga insikter, få genomgå en kurs i den instrumentala förlösningskonsten. — Hvad utgifterna för det hela beträffar beror det på, hur Ni kan ställa det med inackordering. Kommer så därtill kostnaden för instrumenten. — Huruvida Ni kan försörja Er på detta yrke beror på i hvilka trakt eller stad Ni slår Er ned och äfven på Er egen förmåga att genom Er kompetens m. m. vinna allmänhetens förtroende. Lycka till!

A. F.
N:r 252. Ni torde vända Eder till frökarna Gerda Agran och Anna Sundin, Herrsättra skolgård, Vagnhärad, Södermanland, som jag tror skall passa förträffligt.
Pythia.

Jag vet intet så skönt som
La Mascotte
hårvatten
och **Brillantine**
Täs överallt

FREJAMI - PASTILLERNA
skänka lindring och baf vid hals och bröstkommar

Till våra ärade kunder landet runt,
som äro i besittning av vår katalog, ställa vi denna uppmaning: sänd oss genast order på vad Ni behöför för den närmaste tiden. Varubristen tilltager dagligen och priserna stiga oupphörligt. Vi äro ännu leveranskraftiga och sälja till förtur uppgivna, särdeles billiga priser.

Ähén & Holm, Stockholm.

För hemväfning intresserade.
Väfmästare Ivar Nilsson, Säter, gifver kurs uti mönsteruttagning med därtill hörande ämnen. Undervisningen sker pr korrespondens och har pågått sedan ett år och vunnit erkännande.

Konservering utan SOCKER

Använd vid inkokning av bär och frukter
Eozet Tabletten.

Analys af kemisk-tekniska byrån, J. Landin, Sthlm, Drottninggatan 40.
Utdrag . . . prov, märkt »EOZET» . . . provet utgöres rent benzoesyrad natron . . . i avslutning meddelas att benzoesyrad natron väl lämpar sig för konservering av bär och frukter . . . är att föredra framför salicylsyra . . .
Bruksanvisningsutdrag: Safter, sylter etc. inkokas som vanligt, men utan socker. Endast en tablett behöves för konservering av ett kilo frukt eller bär.
Ingen sterilisering. Inga dyrbara konserveringsglas nödvändiga.
EOZET-TABLETTEN säljes i glasrör å 10 stycken i 1-grams tabletter till pris af kr. 6:— per 5 glasrör = 50 tabletter, eller 1:50 per 1 glasrör, franko mot insänd likvid eller pr efterkrav.
Utförlig bruksanvisning medföljer varje glasrör.

Handels A.-B. Import, 21 A Drottninggatan, Stockholm.
Riks. 66 31. Allm. 226 99.

Husqvarna Symaskiner

Svenskt välkändt fabrikat, solid konstruktion, lätt gång, stor hastighet
Förmånliga afbetalningsvillkor

Kvalitetsmärke.

BENNO BECKEMANS FOTOGRAFISKA MAGASIN
15 DROTNINGGATAN 15 STOCKHOLM.
FRAMKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORAR

En frisk och ungdomlig hy bevaras och underhålls med **SASOLVALEN**

FRÅGOR

N:r 262. Vore tacksam få veta hvad ett drifhus skulle kosta. Ej något stort för vindruvur och blommar. Som jag själf har mycket glas kan det ju ej blifva så dyrt. Hvar skall man vända sig att få ritning och upplysningar.

Blomstervän.

N:r 263. Är det någon af Iduns läsare eller läsarinor, som vänligen ville lemna upplysning om, hvar man kunde få orden till »Polens gamla frihetssång»?

M. S.

N:r 264. Finns det någon bok om växtfärgning? Och hvad kostar den? Hvar få köpa en bok om flamsk och gobelinväfnad? Priset på den samma.

H. Z.

N:r 265. Hur kan gammalt hvitt porslin göras hvitt och glänsande? Emaljen är hel.

Vän af Idun.

N:r 266. Finns någon af Iduns läsarinor som kan ge anvisning på några teaterpjäser, där endast damer uppträda. Tacksam för svar är

Teatervän.

N:r 267. Hur skall man tvätta hvita tvättsidenblusar, så att de ej blifva gula utan bibehålla sin hvita färg.

Greta.

N:r 268. Jag har en 16 årig dotter som med goda betyg genomgått 6 klasser och nu går i 7:de klassen i ett läroverk för flickor. Undrar därför om det för hennes framtid är bäst att äfven fortsätta i 8:de kl. eller om hon nu skall sluta i 7:de klassen.

Hvilken lefnadsbana skall hon välja? Själf har hon svårt att bestämma sig. Hon är mycket intresserad af språk och har stor lust för matematik och därför kanske kontors- eller bankbanan vore lämplig.

Kan någon af Iduns läsare föreslå någon lönande bana eller gifva något godt råd i öfrigt, vore jag synnerligt tacksam.

Maj.

N:r 269. Till hvilken skola bör man vända sig för att få anvisning på duktiga och ansvarsställande tjä-

nare som utbildats i dessa svåra tider och lärt sig ej slösa med lifsmedel och andra för ett barnrikt hem nödiga och dyrbara saker. Köksa och tvätthusa måste jag ha, samt därtill en fröken som både kan sy och leda arbetet. Husmodern orkar ej mycket mera än göra alla uppköp och sköta ekonomin, utan är särskildt i behof af en fröken som leder och deltagar i allt arbete. Männe Rimforsa utbildar både tjänare och s. k. bättre flickor. Och kan man få sådana, som nöja sig med 20 kr. pr månad? Frågar

Uttröttad Villafru.

N:r 270. Sett i Idun för flera år sedan en uppsats hur man af saffran och pottaska kunde få en vacker gul färg till gardiner, men har alldeles glömt hur härmad förfares, vore därför ytterst tacksam för upplysning därom.

Signe.

N:r 271. Finns några små trefliga sånger för altrost, äfven några i två stämmor, sopran och alt, för att kunna sjunga tillsammans. Tacksam för svar härå vore

Alt.

N:r 272. Finns någon af Iduns läsarinor som kan gifva en lärarinna besked om hvad hon kan få för lämplig sysselsättning under sin 2-3 mån. semester? Att annonsera efter plats för så kort tid lönar sig icke. Finns något passande hemarbete? Kanske någon af Iduns läsarinor kan behöfva min hjälp eller åtminstone kan gifva mig ett godt råd. Svar till

»Julhjälp.»

N:r 273. Kan någon som är inne i förhållandena säga mig, om det fordras stort kapital för att öfvertaga eller stått upp en bokhandel? Fås böckerna i kommission från bokförlagen eller skola de betalas kontant? Är det mycket svårt för en ovan att sätta sig in i en sådan affärsrörelse? Frågar

33-åring.

N:r 274. Hvad fordras för att blifva en fullgod journalist? Jag är 19 år. Har endast vanlig folkskoleunderbyggnad. Ett godt huvud och vaken blick. Hvad fordras mer än tyska, engelska och stenografi? Ett blifvande »pennskaft».

N:r 275. Då jag sett med hvilken älskvärdhet frågor besvaras i Idun vågar jag framlägga mitt bekymmer. Läder sedan ett år af »vatten i knäna» (svullna knän) för hvilket jag efter läkareordination försökt massage, hetluft, elektricitet och solbad men utan resultat. Det enda som hjälper är sängliggande men man kan ju ej stanna i sängen hela lifvet. Nu frågar jag om någon vet något bot eller hur det kommer att gå i fortsättningen; om jag blir krympling?

N:r 276. Skulle någon godhetsfullt vilja gifva mig anvisning på någon god modell till riddräkt. Är tjock cheviot användbar och hvilken kjolmodell är trefligast till herrsadel.

Iris.

N:r 277. Tänker genomgå en hushållskurs och vore mycket tacksam för upplysningar och råd hvilken skola man bör genomgå, som är väl rekommenderad. Förutom matlagning, konserv, slakt och bak samt teoretisk undervisning vill jag gärna lära väfnad och handarbete, inberäknad i samma kurs. Är ej utan förkun-

skaper. Frågar därför om någon af Iduns läsare eller läsarinor skulle vilja vara vänlig att upplysa därom. Är mycket villrådig. »Dajs.»

N:r 277. Sedan 20 år tillbaka har jag lidit af kronisk luftröskattarr, som visserligen aftager med åren, men ju i alla fall är besvärlig. Vore så tacksam få veta, om det möjligen kunde finnas någon bot för mig. Sedan ett år försörjer jag mig själf och är därför mera besvärad af det onda än förut, ty vid minsta ansträngning blir jag trött.

Tröstlös 24-åring.

EN AKTENSKAPSHISTORIA.

Af Per Vilh. Enström.

»Nu går jag ut på åkern och skär. Kornet är alldeles fullmatadt.»

Intet svar. »Om du så tycker, kan du gå dit och hjälpa mig sedan du stökat undan med ditt. Men det är sant — du ska ju tjärna smör.»

Intet svar. »Så gå där och tjura då, surtufva.»

Pål gick och slog igen dörren efter sig så det sjöng i stugan. Samma envisa tystnad, samma gråvadersstämning dag ut och dag in. Det var alldeles på tok med Lisa. Allt sedan i våras hade hon varit sådan. Utan vederlig orsak började hon då förfalla till grubbel, blef tyst och inbunden, hade aldrig mer en god min eller ett varmt leende åt sin Pål. Och ju längre det led på sommaren, dess värre blef det. Pål slet förskräckligt ondt på alla vis, arbetet var tiodubbelt tyngre mot förr, maten smakade illa och sömnen vek om nätterna. Han var glad och lätt till sinnes, Pål, och fällde ej modet i brådrasket för vanliga motigheter. Men inför hustruns tvära surmulenhet, som såg ut att bli kronisk, fällde hans friska humör vingarne, han blef arg och ledsen, drog sig också inom sig själf och sade tvära och bittra ord som han sedan fick gå och ångra på. Det var så mycket lättare att förgå sig, som han tydligt visste med sig själf att han icke på ringaste sätt förbrutit sig mot sin äkta hälft.

På de sista två månaderna hade Lisa icke sagt ett enda ord direkt till honom. Han grubblade sig grå i hufvudet öfver, hvad det var för en ond ande som trängt sig in i det för så harmoniska äktenskapet och omskapat det till ett gehenna, men han grubblade förgäves. Och Lisas mun var tillsluten med dubbla läs.

Medan han gick ned till åkern med ganska tunga steg fattade han ändtligen det fasta beslutet att i dag gå till botten med saken på det ena eller andra sättet. Det här gick inte längre. Både humör och hälsa och ekonomi och allt led obotligt skada, om ej någon ändring till det bättre snart ägde rum.

»Nu går jag inte från åkern förrän han kommer ut och budar till mat ordentligt, tänkte han och grep sig an med arbetet. Kärve efter kärve band han hop af det välsignadt tunga och gyllene kornet. Solen stekte och allt svettigare blef han, men skäran gick oförtrutet i ett — förtviflan ger också krafter och tunga sorger gå lika bra att dränka i svett som i sprit. Det blef middagstid, men ingen kom och ropade. Pål fortfor att arbeta, fast magen skrek. Det blef afton — fortfarande intet lifstecken från Lisa.

Men Pål bet ihop tänderna — han gaf sig inte.

Och ändtligen, framåt kvällen — klockan var öfver sex — täcktes Lisa visa sig.

Hon stod först uppe vid stugan och vinkade. Men Pål låtsade om ingenting, utan fortsatte arbetet. Det var då för märkvärdigt, tänkte han, skulle han inte få upp munnen på henne.

Då hon utan resultat vinkat armarna trötta, gick hon litet närmare.

»Ohoj,» skrek hon. Det hördes öfver hela byn. Men Pål fortfor att vara både blind och dött.

Då förlorade hon tålmodet sitt, kom ännu närmare och utbrast: »Hvad är det åt dig i dag? Hvarför kommer du inte in och äter?»

Då kastade Pål skäran. »Jag skulle ha kommit för länge sedan om du sagt till,» yttrade han. »Hvarför kom du inte förr och ropade?»

Men nu hade Lisas mun gått i läs igen, hon sade inte ett enda ord vidare, utan snodde om och gick in.

Pål efter. Han åt och öfverlade. Skulle det här få fortgå? Skulle han låta hustrun hållas tills hon själf behagade taga bladet från munnen? Att den dagen förr eller senare skulle komma var själfklart. Men hvad vann han med att han på sitt håll gick och tjurade och hon på sitt? Forts.

PENSIONS FÖRSÄKRING

Allmänna Änke- och Pupillkassan i Sverige

meddelar försäkring för pensioner dels till efterlevande änkor och barn dels ock till annan viss person oberoende af skyldskapsförhållande. Inträde är öppet för hvarje svensk undersåte, som med afseende å hälsotillstånd prövas antaglig och icke uppnått 60 års ålder. Pension kan betingas från 100 till 1,500 kronor. Insats en gång för alla kontant eller delvis genom revers eller ock årliga premier.

All vinst tillfaller de försäkrade i form af årlig tillväxt af pensionen under den persons lifstid som betingar pensionen. Pensionstillväxten utgår med lägst 2 högst 5 procent för år å det betingade pensionsbeloppet. Prospekt portofritt på begäran, hvarvid denna tidning bör återopas.

STORKYRKOBRINKEN 11, STOCKHOLM

2:dra upplagan

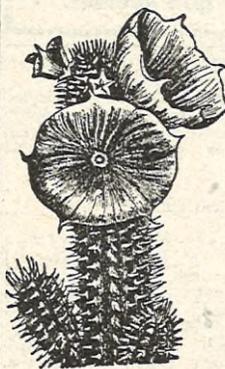
av

OTTO WITT "KVINNAN"

är under tryckning.

HUGINS FÖRLAG, STOCKHOLM.

KAKTUS.

10 st. olika kr. 3.50.
25 st. olika kr. 8.50.

Alla med namn

»Nattens Drottning»

(Cereus grfl.)

pr-st. kr. 2.-.

Allt fraktr. fr.

Cedergren &

Co, Raus.

Husmödrar

som önska tjänare och

Tjänare

som söka platser träffa säkrast sin publik genom att annonsera i dagliga aftontidningen

Eskilstuna-Kuriren

hvilken läses i nästan alla hem i stad och på landet inom Norra Södermanland och Västra Västmanland.

Uppl. cirka 13,000 ex.

Annonsera i Idun!

Våra små "slitvargar"

behöfva nya kläder.

PRENUMERERA NU GENAST PÅ

"BARNGARDEROBEN"

Illustrerad månadstidning för barnkläders förfärdigande. Dubbelsidig mönsterbilaga gratis till hvarje nummer.

Prenumeration verkställes å närmaste postanstalt eller bokhandel. Priset är: för 1/2 år Kr. 1: 60, kvartal 90 öre.

Iduns Expedition, Stockholm.

Furuhems Husmodersskola, Malen.

Ny 3 mån. kurs den 21 sept. Undervisning i matlagning, såväl enkla, som finare, bakning, konservering, dukning och servering m. m. Slöjd: alla slag hvitbroderi, knyppning, linnesöm, klädsöm, fransflätning, läderplastik, väfnad, såväl enkla, som konstväfnad. Godt hemlif. Piano. Ex. lär. Skolan har härligt läge vid den natursköna Malen-Bästad. Prosp. mot porto.

KRIGS FOTOGRAFIER

Stort format! — från den stora världskrigets alla fronter.

5 olika fotos Kr. 2:— | 15 olika fotos Kr. 4:70

10 " " " 3:60 | 25 " " " 6:50

Sändas portofritt mot postförskott.

Rekvirera i dag!

SOLHEMS KONSTFÖRLAG, SPÅNGA.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta avskrifter när Ni svarar på annons om ledig plats.

LÄRARINNA sökes för 11 och 9-åring. Uppgifter om kompetens, ålder och löneanspråk torde sändas till Dr B. B. Odensbacken p. r.

HUSHALLERSKA till landtegendom erhåller plats nu eller 1 November på egendom i Vestergötland, om betyg och löneanspråk insändas. Endast fullt kompetent person göre sig besvär. Svar till »Herrgård 1917» Iduns exp. f. v. b.

DUGLIG, villig landsflicka gärna äldre får bra plats som ensamjungfru 30 m. från Stockholm i liten familj 2 barn 6-8 år. Någon kunnet i matl. önskas. Svar till »Glad och ärlig, Saltsjöbaden p. r.

ENKEL pålitlig flicka, ej för ung, som kan åtaga sig att med omtanke och ordning sköta ett mindre hushåll erhåller plats omkring den 15 aug. Svar med löneanspråk, ålder, betyg och helst foto. till »A. K., Varberg p. r.

FÖR KOMMANDE läsår önskas uti enkladt landthem en lärarinna, kompetent att läsa med en 13 års flicka (kl. V.) samt handleda en nybörjare. Musikalisk företrädare. Svar med löneanspråk, betyg, referenser samt foto. till »M. B.» Box 4. Märsta.

BARNFRÖKEN. Bättre gladlynt flicka kunnig i handarbeten får 15 sept. god plats i 3 personers hushåll att sköta 2 års frisk gosse, barnets tvätt och deltaga i lättare husliga sysslor. Anses såsom familjemedlem. Jungfru finnes. Betyg, referenser, lönepret. ålder, foto, insändes till »Barnkär o. Pålitlig» Vexjö p. r.

UNG FLICKA, helst musikalisk, villig att läsa med 12 års flicka samt hjälpa till med alla i ett hem förekommande göromål får plats i sept på egendom nära Halmstad. Svar till fru K. Jellgren, Wrangelsro, Halmstad.

BÄTTRE FLICKA erh. till d. 1 sept. plats i tre pers. landth. hem att delta i alla inom hus förek. arb. Svar helst m. foto o. lönepr. sändes till »Villig flicka», Iduns exp. f. v. b.

HUSHALLERSKA. Duglig, sparsam, medelålders hushållerska af god familj önskas i liten, äldre tjänstemannafamilj i vacker trakt i Lappmarken snarast möjligt. Eventuell sökande skall vara beredd att, om så påfordras, ensam handhafa allt inomhus. Betygsafskrifter, löneanspråk och foto. sändas till »Tjänsteman», Sorsele.

GUVERNANT erhåller anställning fr. o. m. instundande hösttermin hos direktörsfamilj i norrländskt municipalsambälle. Barnantal 3, eventuellt 4. Lön beroende af kvalifikation. Svar med betygsafskrifter emotes under adress: Guvernants-plats, Nyland, p. r.

ENSAMJUNGFURU helst bättre landbrukardotter, frisk, särdeles proper, snäll, stadig och pålitlig, van vid god städning, god enkel matlagning, bakning, syltning o. d. får till hösten plats i 2 pers. hushåll. Prima rek. och personlig inställelse. Adress Fotkliniken, Drottninggatan 13 Helsingborg.

LÄRARINNA. Till ingenjörsfamilj i Bergslagen sökes undervisningsvan, musikalisk lärarinna att läsa in 9 års gosse i Allm. lärov. 1:sta klass samt för öfrigt vara behjälplig med lättare hushållsgöromål. Svar till »Olle», Guldsmedshyttan.

I TVA personers hushåll vid järnvägsstation på landet finnes plats den 1 sept. för en allvarlig, frisk och ordentlig, ej för ung flicka kunnig i enkel matlagning, bakning och öfriga hemsysslor. Svar med betyg och lönepretationer sändas till fru Helena Lindbohm, Grythytted.

BILDAD, karaktärsfast hushållsfröken 25-35 år fullt kunnig i matlagning, bakning m. m. och kompetent att på egen hand sköta skolhushåll för 4 barn, önskas från slutet af aug. Ej sydsvenska. Lön 35 kr. pr månad. Svar till fru Anna Annell, Skeppsta, Bettna.

LÄRARINNA, enkel och snäll önskas till hösten för tvneve gossar i elementarskolans 1:sta kl. Svar med uppgift af kompetens och löneanspråk till fru S. Sahlquist, Vingåker.

BILDAD BARNKÄR flicka, enkel och anspråklös samt kunnig i enklare sömnad får plats midt i aug. eller 1 sept. i köpmansfamilj att deltaga uti barnens vård och hjälp med läsläsning samt lättare sysslor inom hemmet. Svar med betyg, fotografi, rekommendationer löneanspråk till »Vänligt bemötande», Halmstad p. restante.

Guvernant, som utom kunskap att undervisa jämväl äger vana tala engelska och därjämte kan meddela undervisning i pianospelning erhåller plats. Svar med betygsafskrifter och helst äfven fotografi samt uppgift om lönepretentioner och referenser sändes till »Disponentfamilj 1917», under adress S. Gumælii Annonnsbyrå, Sthlm, f. v. b.

Vid Rällsö Fattiggård är sjuksköterskeplatsen samt biträde åt henne lediga den 1 november. Lön för den förra 450 kr., för den senare 300 kr. per år jämte fria in naturaförmåner. De, som skett förut ledigannonserade barnsköterskeplatser och önska komma i fråga till någon af dessa platser, torde meddela detta. Ansökningar, åtföljda af bestyrkta betygsafskrifter jämte helst fotografi, insändas till föreståndaren A. E. Karlsson, Rällsö, Rällsö.

Guvernant. 19 års flicka som genomgått 8-klassigt högre elementarläroverk önskar plats till hösten i bättre familj. Fina betyg och rekommendationer finnes. Svar emotes till »Stina» under adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

Bildad fröken (helst musikalisk) sökes för skötande af läsläsning samt skolhushåll för 10-årig gosse. Lägenheten 2 event. 3 rum och kök. Hjälp lämnas för gröfre sysslor. Svar till »Skolhushåll i Norrlandsstad» under adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

Guvernantsplats. Plats finnes i Vermland för undervisningsvan flicka med ej alltför stora pret. nu kommande läsår, att undervisa en gosse för 3:e kl. samt d:o 4 st. i första. Vore önskvärdt att sökanden äfven kunde undervisa i pianomusik. Fri resa upp. Betygsafskrifter, foto. o. löneanspråk sändas till »Läsår» under adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Sthlm f. v. b.

Elementarbildad, undervisningsvan småskollärlarinna, kunnig i handarbete och slöjd, önskas till hösten för liten henskola (7 & 8 barn) i Vermland för att undervisa i 1:a och 2:dra förberedande. Svar med betygsafskrifter, foto, jämte uppgift om löneanspråk till »Lillskolans» under adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

Skolhushåll. Duglig, helst musikalisk, bildad dam, sparsam och noggrann erhåller plats den 1 sept. att med tillhjälp af jungfru sköta skolhushåll i Karlstad. Svar med fotografi, uppgift af lönepret. och ref. insändes till »Erfarenhets» Iduns exp. f. v. b.

Lärarinna. En lärarinna önskar för läsåret 1 sept. 1917-31 maj 1918 att undervisa en gosse om 11 år i 2:dra klassens kurs samt tvneve flickor i åldern 7 och 8 år. Fria resor. 14 dagars ledighet till jul om så önskas. Svar till fru Wästfelt, Vilhelmina.

Lärarinna, undervisningsvan och hushållsven, sökes att med biträde af jungfru sköta skolhushåll i Nyköping. Svar till löjtnant O. A. Odelberg, Berga Tuna pr Enstaberga.

En pike fra dannet hjem kan faa god post i liten familie. Fabrikerier Frithjof Plathe, Stavanger, Norge

PLATSSÖKANDE

Utbildade barnsköterskor spec. från Sällskapet Barnavård, anskaffas af Stockholms Stads Arbetsförmedling, Regeringsg. 107. Riks-o. Allm. tel. 4047. Kl. 9 f. m.-4 e. m. (lörd. 9-2). Obs! Särskild avdelning för barnsköterskor! Samarbeta med sällskapet Barnavård!

VÄRMLÄNDSKA, medelålders, som är kunnig i matlagning, bakning och konservering önskar plats att förestå och sköta ett hem hos äldre herre eller dam, eller också där husmor saknas, gärna där det finns barn. Är äfven sjukvunnig. Svar sändes under adress »Pålitlig Värmländska», Arvika p. r.

PLATS ÖNSKAS den 1 nov. i ett godt hem af en 20 års flicka, att deltaga i hushåll, servering o. dyl. Har gått i Slöjd- och Hushållsskola. Svar märkt »B.» Arkelstorp p. r.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser af alla slag. En annonsplats — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. För större annonser beräknas ett pris af 25 öre pr mm. därutöver.

25-ÅRIG hushållskunnig flicka önskar i okt. plats som husmors hjälp på större landtgård. Svar till Sanders, Kvista.

TVA UNGA bildade flickor från landet önskar plats i samma familj nu i höst. Den ena som barnfröken och den andra som husmoders hjälp. Åro kunniga i enklare matlagning, handarbeten och glansstrykning. Önska anses som familjemedlemmar. Svar till »Hösten 1917», Hudiksvall p. r.

BÄTTRE FLICKA elementarbildad o. något kunnig i enklare matlagning och bakning önskar till 15-sept. plats i mindre familj att vara husmodern behjälplig med alla inom hemmet förek. göromål. Barnkär. Någon lön önskvärd. Svar emotes tacksamt till »Familjemedlem», Hedemora p. r.

MANGÄRIG undervisningsvan fl. önskar plats att underv. enligt elementarsk. alla ämnen (ej musik). Villig också delt. husl. sysslor eller skrifning. Svar till »Tjänstvillig» Iduns exp. f. v. b.

TVA UNGA FLICKOR önskar plats i bättre hem att gå frun tillhanda, gärna där barn finnes, är kunnig i klädning och linnesöm. Svar emotes tacksamt under signatur »22», Jöckmök.

UNG FLICKA, som genomgått 8-klassigt läroverk önskar plats i familj som sällskap och njäl, event. läsa med nybörjare eller hjälpa till med skrifgöromål. Tacksamt för svar till »Familjemedlem 21 år». Iduns exp. f. v. b.

TROENDE bildad medelåld. arbetsflicka önskar bliva till sällsk. och god hjälp i vänl. hem. Sv. till »X» Nättraby p. r. emotes tacksamt.

EN GLAD, hurtig och anspråklös Smålandsflicka, som ej är rädd för att arbeta, önskar mot fritt viver plats nu genast i familj i Dalarna. Svar till »Hurtig», Iduns exp. Stockholm.

19-ÅRIG musikalisk flicka af god familj önskar plats som hjälp och sällskap för ett eller flera barn. Helst vid herrgård. Villig deltaga i förek. görom. event. läsläsning och musik. Sv. om löneuppgift till »Nu snarast» Motala p. r.

UNG BÄTTRE FLICKA önskar plats där jungfru finnes som husmoders hjälp och sällskap. Har genomgått Hushållsskola, 6 månaders kurs i sömnad. Är kunnig i handarbeten. Familjemedlem. Svar till »Gladlynt och reel.» Kungälv p. r.

NITTONÅRS FLICKA, som genomgått åttaklassigt elementarläroverk, önskar vistas å större egendom under tiden sept.-maj för att under husmoders ledning lära husliga sysslor isynnerhet matlagning. Svar till »I. F.» Iduns exp.

FÖRLOFVAD flicka söker plats i familj 1:sta september, att mot fritt viver lära matlagning samt villig deltaga i husliga göromål. Helst präst- eller ämbetsmannafamilj. Svar till familjemedlem, Blomstermåla p. r.

KINDERGARTENLÄRARINNA önskar till hösten plats i familj, barnhem eller liknande anstalt. Svar till »20 år», Iduns exp. f. v. b.

SKOLKÖKSLÄRARINNA med goda betyg önskar anställning nu genast eller till hösten. Svar till »Skolkökslärarinna», Iduns exp. f. v. b.

FLICKA i 20-års åldern från bättre familj, som genomgått praktisk skola, önskar plats som hjälp och sällskap i finare sympatisk familj å större landtegendom, gärna prästfamilj. Lön önskvärd. Svar till »Huslig», Norrköping p. r.

SJUKSKÖTERSKA utex. från Skodsborg åtager sig från 1 sept. hembehandling (mass. gymnastik och bad). Svar till »Syster M.» Hemsens Centralbyrå, Drottninggatan 47 Stockholm.

Allm. Svenska Sjuksköterskefören. Sjuksköterskehem, Katarinavägen 9 B. 5 tr. (vid Katarinabissen). Rikstel. 9427. Allm. Tel. 318 97. Utsänder exam. sjuksköterskor till all slags privatvård och fasta platser. Endast väl meriterade sköterskor antagas i föreningen.

Guvernant. 19-års flicka som genomgått 8-klassigt högre Elementarläroverk önskar plats till hösten i bättre familj. Fina betyg och rekommendationer finnes. Svar emotes till »Stina» under adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

HEM-HUSHÅLLSSKOLAN.

Undervisning meddelas af från fackskolan utexam. skolkökslärarinna i enklare och finare matlagning, bakning, syltning o. konservering, konfektkokning, dukning och servering, uppköp af matvaror, enkel hushållsbokföring o. födoämneslära samt rengöring, tvätt och strykning, vården af linne o. sängkläder m. m. I husmoderskursen ingår fullst. undervisning i kläd- och linnesömnad för hand och på maskin, tillklippning, lagning, märkning etc. samt moderna handarbeten äfvensom Samaritkurs. — — — Som skolan afser att ej blott meddela eleverna praktisk o. grundlig undervisning i en husmoders arbete och plikter utan äfven samtidigt kunna bereda de unga flickorna den tillsyn och trefnad, som endast ett hem kan gifva, *bo alla elever inom skolan* och endast ett begränsadt antal (6 å 8 st.) mottagas. Ref.: Myntdirektör K. A. Wallroth m. fru; Professor vid Tekn. Högsk. Valfrid Petersson m. fru. Höstterminen börjar 15 sept. 1917. Förfrågningar besvaras omgående af skolans föreståndarinna **Fru Emma Kjellström, Storgatan 32, Stockholm.** ALLM. TEL. 242 08.

Obs! Till 1 sept. är fru Kjellströms adress Mörby, Stockund, Rikstel. Stockund 261.

Detthowska Småskoleseminariet.

Kursen 2-årig. Examensrätt sedan 1899. Terminsavgift: klass I 75 kr., II 100 kr. Inträdesfordran: goda folkskolekunnskaper. Inträdespröfn. den 5 sept. Utan pröfn. intagas på godt betyg fr. klass VI å VII i sam- och flickskola. Skriftlig ansökan (porto bifogas) under adress Eriksbergsg. 10, Stockholm f. v. b.

Guvernant. Som guvernant för barn i åldern 10-15 år söker 21-årig flicka plats. Genomgått 8-klassigt flickskola med normalskolekomp. Ar kunnig i sömnad och handarbeten. Svar till »1 sept. 1917» Iduns exp. f. v. b.

Ung, musikalisk flicka, som genomgått 8-klassigt läroverk samt är van att undervisa (även i musik) önskar till hösten plats att läsa med barn. Svar till »19 år» p. r. Lund.

INACKORDERINGAR

TVA GOSSAR om 10 å 11 år mottagas i sömrländsk prästgård för att tillsammans med egen som läsa kursen till 3 klassen i allm. läroverk. Svar till kyrkoherde Th. Edström Björkvik.

19-ÅRIG flicka, som genomgått hushållsskola, önskar inackordering i ett bättre hem, där hon kan räkna sig som familjemedlem och där tillfälle till undervisning i språk och pianospelning kan fås. Svar med utsatt pris motset under adress: »Trés biens» Iduns exp. f. v. b.

INACKORDERING för en ung flicka att dela rum, kan erhållas hos fru M. Plg-Gyllenbåga, Artillerigatan 28 A, III. Allm. telef. 222 23. Centralt läge.

FRISK och välartad skolflicka läsande 5 kl. kurs är inackordering hos läkarefamilj i Södermanland. Synnerligen skicklig lärarinna. Svar till »5 klass» under adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

ALDRE DAM önskar i vinter inackordering i prästgård, herrgård eller mindre samhälle i mellersta Sverige. Eget linne och sängkläder. Svar till fru A. Lanng, Mälilla kyrkoby.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hviloem, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

God inackordering, nära stad, för äldre dam som vill dela rum med liknande. Svar till »Sällskap» Kalmar p. r.

I godt hem erbjudes studerande flicka inackordering att dela rum med 15-åring. Svar till »Centralt läge» Iduns Exp.

Fullständig utstyrelse för hemgifter. Färdigsyd dam- och barnlinne. Egen svaieler. Prover sändas på begäran. A. C. Cronquist & Son, Malmö. Riks 815.

Babykorgen! (Mont. skär eller blå.) Kr. 20:—

Babylador från Kr. 10:00-15:00, innehållande hel utstyrelse, välsydt och af bästa kvalitet. Sändes med efterkräft. Helsingborgs Linneutstyrelseaffär, Malmö Rikstel. 48 12.

ÖM BÄRLIG

I ALLA HEM!

IDUNS KOKBOK

6:TE UPPLAGAN UTKOMMEN

PRIS KR. 6:—

Doktor Heüman
Kungsportspl. 2, Göteborg.
Tel. 45 46.

- Elektrisk behandling -
(för nervsjukdomar och reumatiska åkommor).

Gymnastikdirektörsexamen
aflygges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prosp. gen. **Kapten J. Thulia. LUND**

Göteborgs Gymnastiska Institut
Fullständigaste ettåriga kurs i
Sjukgymnastik och Massage
Nästa årskurs börj. i Sept.
Begär utförligt prospekt!

Doktor A. Kjellbergs
kurs i massage och sjukgymnastik.
Begär prosept!
Stockholm, : : **Hollandaregatan 3.**

Kurs i massage och Sjukgymnastik
STOCKHOLMS
MASSAGE- & GYMNASTIK-INSTITUT
Biblioteksgatan 28
Begär prospekt!

Vid Professor Unmans Institut
börjar d. 20 sept. ny (ett-årig) kurs
i **Massage och Sjukgymnastik**
Begär prospekt.
Brunkebergsgatan 9, Stockholm.

Talrika anmälningar
om lediga platser för stenografer o.
maskinskrivare ingå dagligen. Våra
samtliga utexaminerade elever ha
erh. engagemang, hvarför nya kurser
anordnas den 1 och 15 varje mån.
Kurserna medföra fullständig utbildning.

Stenografbyrån,
(Sveriges Centralinstitut för steno-
grafi och maskinskrifning).
St. * 27 87. **Regeringsgatan 31.**
Rt.

Obs! På grund af de nuvarande
svåra bostadsförhållandena har in-
stitutet ordnat frågan om pensio-
närsum för elever i samband med
utvidgning och förflyttning af loka-
lerna den 1 oktober.

Hennaextrakt oöverträffligt och
oskadligt härfärg-
ningsmedel i alla nyanser. Pris Kr.
7.50 + Porto. Diskret försändelse.

Hennapulver i paket.
Pris Kr. 2.50, 3.- och 4.- + porto.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör
21 Drottninggatan, Stockholm.

Infallna kinder
göra äfven ett ungt ansikte gammalt,
då däremot runda och fylliga kin-
der göra det ungdomligt och oemot-
ståndligt. Detta kan hvar och en
uppnå! Uppgif tydligt namn och
adress till »Snabb Parfimetod» Iduns
exp. f. v. b. Diskr.

SJU ≡≡≡
dagar i veckan
läses en annons i
≡≡≡ **IDUN**

TRICOPHEROUS

är världens förnämsta **Härmedel** och öfverträffas icke af
något annat liknade preparat
Pris pr fl. 2.50.
Erhålles hos alla 1:sta klass Parfyeri-,
Drog- och Coiffyrfärer.

Idun

Kungsgatan 46, **GÖTEBORG** (Viktoriateatern)

Göteborgs Enskilda Handels-Gymnasium.

Grundat 1915.

Förmåligaste privata handelsläroverk för studerande med *högre förberedning*. Vid varje kurs mottages blott ett strängt *begränsat antal elever*, varigenom noggrann och fullt *individuell utbildning* garanteras.

Följande ordinarie kurser givas årligen:

GYMNASIAL-KURS - BANK-KURS - FACK-KURS FÖR STUDENTER - HANDELS-KURS

Undervisningen omfattar följande ämnen och meddelas av nedanstående lärare:

Handelsrätt, Statskunskap, Banklagstiftning: Gustaf Sundberg, Jur. Kand., E. o. Hovrättsnotarie, Advokat. Ledamot av Sveriges Advokatsamfund. Kemi-råämnslära-varukunskap: (Org. delar av ämnet) Gösta Bodman, Fil. Doktor, Professor vid Chalmers tekniska läroanstalt. Kemi-råämnslära-varukunskap: (Org. delar av ämnet) Johan Wiger, Fil. Mag., Lärare vid Göteborgs Östra Realskola.	Bokföring, Handelslära, Kontorsgöromål: Reinhold Strömer, Köpman, Avgångsexamen från Göteborgs Handelsinstitut. Tyska språket: (Korrespondens, konversation.) Georg Boelke, Tysk språklärare. Lärare vid Göteborgs Handelsinstitut. Engelska språket: (Korrespondens konversation.) Georg Führer, M. A. Ph. D. Lektor vid Göteborgs Högskola. Handelskorrespondens, Handelsräkning: Eskil Westergren, Fil. Mag. Banktjänsteman.	Bankteori, Bankteknik: Rolf Steffenburg, Avgångsexamen från Gbg's Handelsinst. fackkurs för studenter. Tjänsteman i A.-B. Gbg's Bank. Nationalekonomi: Stellan Mörner, Fil. kand., Löjtn. i Kongl. Fort. Reserv. Tjänsteman i A.-B. Gbg's Bank. Stenografi, Välskrifning, Maskinskrifning: John Baunge, Kassör. Lärare vid Remington-Institutet o. Föreningen för befrämjande av handelskunskaper. Ekonomisk Geografi, Franska språket: Edvard Malmström, Fil. Kand. Lärare vid Göteborgs Högre Realläroverk.

Inspektör: EINAR ENGSTRÖM
Filosofie Doktor. Lektor. **Begär prospekt!**

Föreståndare: ERIK BÖRNER
Direktör.

Vid Aringsbergs helpension för flickor
börjar höstterminen den 1 sept. Undervisning meddelas i alla skolämnen enligt läroverkens kurser t. o. m. 7:de klassen samt i musik. Härligaste läge vid skog och sjö 1 1/2 km. från Alfvesta järnvägsstation. Prospekt sändes på begäran.
Aringsberg Alfvesta i juli 1917.
Elsa Kjellander.

Palmgrenska Samskolan
Grundad 1876.
Rätt att anställa realskol- och studentexamen. Expeditionen öppen under sommaren onsdagar kl. 12-1. Rikstel. 11549, allm. tel. 16838. Nuvarande adress Arsenalsgatan 4 och efter i okt. Kommandörsgatan 34 (centralt läge invid öppen plats på Östermalm). Årsredogörelse sändes på begäran.
Postadress endast Stockholm.

Enskilda Gymnasiet
Styrmansgatan 22-24, Stockholm.
Samskola. Studentexamen tages på 2 år af dem, som aflagt realskoleexamen eller äga motsvarande kunskaper. Realskoleexamen på 1 1/2 år af dem, som genomgått folkskola. Ingen inträdespröfn. Begär prosp.
Styrelsen.

Nya Elementarskolan för flickor, Stockholm
Riks 11755 (Ahlströmska skolan) Allm. t. Österm. 692.
29 Kommandörsgatan, invid Cirkusplan.
Kindergarten, Småskola (även gossar), 8-klassig elementarskola, Gymnasium (alla linjer) Mottagning efter 20 aug. 11-1. Höstterm. börjar 4 sept. kl. 11 f. m.
Anna Ahlström, fil. dr.
Ellen Terserus.

För Kindergarten och småskola
utbildas lärarinnor i Uppsala Enskilda Läroverks seminarieklass. Kursen genomgång ger företräde vid ansökan till lärarinnekurs i huslig ekonomi vid Fackskolan i Uppsala. Prospekt genom vaktmästaren.
Josef Liljeblad, rektor.
Carola Eneroth, föreståndarinnan.

Nobynäs Hushållsskola
Kurser fr. d. 15 aug. t. d. 15 dec. 1917 och fr. d. 15 jan. t. d. 1 juni 1918.
Bildade flickor mottagas å **Nobynäs Herrgård**, härligt läge å småländska höglandet. 7 minuters gångväg från Sjärneborgs hållplats, linjen Stockholm-Malmö. **Grundlig undervisning i hushåll och slöjd** meddelas af skickliga, examinerade lärarinnor. Godt hem. Förfrågningar och anmälningar ställas till föreståndarinnan, fru **E. von Kothén, Nobynäs, Frinnaryd.** Rikstelefon 5.

Örebro Husmoderskola
börjar sin 23 kurs den 21 aug. Undervisning meddelas i allt som hör till hush. äfven sömnad och konservering. Godt hem, billig afgift.
Skolan har tillerkänts **Guldmedalj och Hederspris.** Prospekt genom **Fru Alf. Rystedt.**

Fröbel-Institutet i Norrköping.
Institut A- och B-kurser börjar Tisdagen den 11 september kl. 10 f. m.
Ansökningar mottagas och prospekt erhålles af undertecknade.
Ellen och Maria Moberg.

STÅ BIRGITTASKOLAN

GRUNDAD 1910

19-21 REGERINGSGATAN 19-21

STOCKHOLM

*
RIKSTELEFON 14108 ALLM. TELEFON 5190

Inreg. varumärke

Elisabeth Östmans Husmoderskurs.
Grundad år 1902.
Kursen för unga, bildade flickor, som omfattar 3 1/2 mån., jar lördagen den 1 September kl. 12 midd.
Prospekt och närmare upplysningar på begäran.
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND,
Stockholm, Klarabergsgatan 40, 5 tr., hiss.
Rikstelefon 2035. Stockholmstelefon 9302.

Birgitta-Skolan
Beridarebangatan 17,
Kurser i klädsömnad, barnkläder, linnesömnad, konstbroderi, knyppling, konstväfnad m. m. Betyg efter genomgången fullständig kurs. Ny termin 1 sept., hvartill anmälningar mottagas under Aug. månad skriftligen eller i skolans lokaler. 2 frielevplatser.
Riks 180 63. Allm. 41 48.
Elisabeth M. Glantzberg.

Elsa Philips Husmodersskola,
Stockholm, Karlavägen 25 (f. d. 1 A),
börjar sin 19:de termin för bildade unga flickor den 15 sept. 1917. Undervisning i enklare och finare matlagning, bakning, konservering och inläggn. af bär, frukt, grönsaker, fisk och kött; vegetarisk matlagning, sjukmatlagning, uppköp, födoämneslära, hushållets ekonomi m. m. **Olika kurser.** Examinerade lärarinnor. Förbereder inträde till lärarinnekurser i huslig ekonomi. Adress till 28 Aug. Nyåker. Leksboda, sedan Stockholm. Prospekt, ref. och närmare upplysn. på begäran.
ELSA PHILIP, Stockholm

Göteborgs nya Husmodersskola
Södra Allégatan 2 A - Rikst. 106 24
Husmoderskurs på 1 termin för unga bildade flickor börjar d. 7 sept. 1917
Prospekt och upplysningar på begäran. **Elwira Friberg, Hildegard Friberg.**

E. Hults Kvinnliga Utbildningskola och Flickpension i Djursholm
börjar höstkursen den 15:de sept. på 3 månader, samt en konserveringskurs på 14 dagar 1:sta och 15:de sept., hvartill anmälningar nu emottages. I husmoderskursen ingår Matlagning, Kläd- och Linnesömnad, Handarbeten, Konstslöjd; Målning, Sång, Musik och Språk. Föreläsning i Konst- och litteraturhistoria jämte besök i Stockholms museer under sakkunnig ledning. Begär prospekt hvari äfven hänvisning till referenser finnas intagna. Adr.: **E. Hults Kvinnliga Utbildningskola, DJURSHOLM.** Riks och Allm. Tel. endast Villa Hult.

Strengnäs Husmodersskola.
13:de arbetsåret. Ny kurs börjar den 6 september. Grundlig och praktisk undervisning. Skicklig ex. lärarinna. Prospekt och ref. gen. Fru M. Braune, Strengnäs.

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete. Undervisning i: Klädsömnad, Fransk linnesöm, Barnkläder, Konstbroderi, Spetsöm, Filatancien, Monteringar m. m. I äkta Bryssel och Franska spetsar, knypplade och sydda, meddelas fr. o. m. höstterminen undervisning af införskrifven diplomerad belgisk lärarinna. Föreläsningar: Comtesse G. och Fröken Elisabeth Thorman. Anmälningar dagligen 10-5. Höstterminen börjar den 15 september. 6 friplatser. Prospekt på begäran. Beställningsafdelningen: Specialité: Franskt Lingerie. Broderier och spetsar i stort urval.
EMMY KYLANDER